

Rapport

Børn og unge anbragt i familiepleje

– anbringelsesgrundlag, støtte under anbringelsen og børnenes trivsel

Jill Mehlbye, Iben Bolvig og Hans Skov Kloppenborg

Børn og unge anbragt i familiepleje – anbringelsesgrundlag, støtte under anbringelsen og børnenes trivsel

© VIVE og forfatterne, 2018

e-ISBN: 978-87-93626-55-3

Forsidefoto: Sine Fiig

Projekt: 10630

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Den foreliggende rapport beskriver resultaterne fra første delundersøgelse om støtteforanstaltninger over for børn og unge i alderen 11-17 år anbragt i familiepleje. Undersøgelsen er led i et større forskningsprojekt, der har til formål at måle effekten af støtteforanstaltninger iværksat over for børn og unge anbragt i familiepleje foråret 2016. Projektet er finansieret af det tidligere Social- og Integrationsministeries forskningspulje under Barnets Reform.

Formålet med den samlede undersøgelse er at undersøge, hvilke støtteforanstaltninger de anbragte børn og unge modtager under anbringelse i familiepleje, og hvilken effekt de har for børnenes og de unges videre udvikling og trivsel.

Målgruppen for undersøgelsen er beslutningstagere og professionelle, der arbejder med plejefamilieanbringelser i kommunerne.

I den foreliggende rapport er der især fokus på de støtteforanstaltninger, børnene og de unge modtager og har modtaget medio 2016. Næste delundersøgelse er gennemført i efteråret 2017, og resultater herfra vil blive formidlet i en samlet rapport for hele undersøgelsen med forventet offentliggørelse sidst i 2018.

I undersøgelsen indgår 927 børn og unge fra de 49 af landets kommuner, der gav tilsagn om at deltage i undersøgelsen. Tilsagn om deltagelse i undersøgelsen betød, at børnenes og de unges myndighedssagsbehandlere, plejefamilier og plejefamiliekonsulenter, der var knyttet til plejefamilierne, udfyldte et spørgeskema med oplysninger om barnet/den unge og barnets/den unges anbringelse. Desuden udfyldte de 15-17-årige også selv et spørgeskema om deres oplevelse af egen situation.

Kommuner, myndighedssagsbehandlere, plejefamilier, plejefamiliekonsulenter og unge takkes for deres deltagelse i undersøgelsen. Uden deres deltagelse havde undersøgelsen ikke været mulig.

Undersøgelsen og den foreliggende rapport er udarbejdet af seniorforsker Iben Bolvig, projektleder Hans Skov Kloppenborg, og docent og programleder Jill Mehlbye.

Forfatterne
April 2018

Indhold

Sammenfatning og konklusion	5
Sammenfatning	5
Konklusion og videre forskning	9
1. Formål, metode og data.....	11
Formål og målgruppe	11
1.1 Metode og datagrundlag	12
1.2 Beskrivelse af alle børn og unge i alderen 11-17 år i undersøgelsen	13
1.3 Særlige opmærksomhedspunkter i forhold til den anvendte metode	19
1.4 Kort om det lovmæssige grundlag for plejefamilieanbringelser.....	20
1.5 Antagelser i forhold til at sikre barnets trivsel og udvikling	20
2. Årsager til anbringelsen og anbringelsesgrundlag	22
2.1 Introduktion	22
2.2 Årsager til anbringelsen	22
2.3 Beslutningsgrundlag for anbringelsen og mål og handleplan for anbringelsen.....	24
3. Beskrivelse af børnenes og de unges plejefamilier	28
3.1 Introduktion	28
3.2 Kort beskrivelse af plejefamilierne	28
3.3 Matchet mellem plejefamilie og barnet/den unge	30
4. Støtten til børn og unge samt til plejeforældrene under anbringelsen	33
4.1 Støtteforanstaltninger til barnet/den unge.....	33
4.2 Støtten til plejefamilierne.....	41
4.3 Samarbejdsrelationer omkring barnet.....	42
4.4 Hvordan klarer de unge sig i skolen?	44
5. Sammenhæng mellem trivsel og den støtte børnene/de unge modtager	46
5.1 Børnenes/de unges trivsel målt med SDQ	46
5.2 Plejefamiliens og myndighedssagsbehandlerens vurdering af barnets trivsel.....	50
5.3 De unges egen vurdering af, hvordan det går	51
Litteratur	55
Bilag 1 Oversigt over populationsudvælgelsen	57
Bilag 2 Repræsentativitetsanalysen	59

Sammenfatning og konklusion

Sammenfatning

Undersøgelsens formål og datagrundlag

Den foreliggende rapport viser de første resultater af et større forskningsprojekt under Det Strategiske Forskningsprogram under Barnets Reform om børn anbragt i familiepleje. Formålet med det samlede projekt er at undersøge, hvilke støtteforanstaltninger anbragte børn og de unge modtager under anbringelse i familiepleje, og hvilken effekt de iværksatte støtteforanstaltninger har for børnenes og de unges videre udvikling og trivsel.

I undersøgelsen tages udgangspunkt i de 11-17-årige børn og unge, som i foråret 2016 var anbragt i familiepleje i en række danske kommuner. Børnene og de unge følges frem til ultimo 2017 med henblik på at undersøge, hvordan børnene og de unge udvikler sig et til to år frem i tiden.

Formålet med det samlede projekt er at undersøge, hvilke støtteforanstaltninger anbragte børn og de unge modtager under anbringelse i familiepleje, og hvilken effekt de har for børnenes og de unges videre udvikling og trivsel. Inden vi kan besvare spørgsmålet om effekten af en specifik støtte under anbringelse, har vi brug for at kende omfang og organisering af de støttetiltag, der aktuelt anvendes i familieplejen i kommunerne. Derfor består den første del af projektet af en omfattende dataindsamling med det formål at kortlægge, hvilke støtteforanstaltninger børnene og de unge modtager i 2016, samt hvordan disse støtteforanstaltninger er organiseret. I denne rapport præsenteres resultaterne af denne dataindsamling dels som grundlag for den videre undersøgelse af, hvordan støtteforanstaltningerne påvirker de anbragte børn og unges videre udvikling og trivsel. Desuden kan rapportens indhold betragtes som en selvstændig vidensindsamling med henblik på at kortlægge omfang og organisering af de støtteforanstaltninger, de plejefamilieanbragte børn og unge og deres plejefamilier modtager på undersøgelsestidspunktet. Omfanget af støtte ses desuden i relation til en række forskellige faktorer, der beskriver problematikker og kvaliteter omkring anbringelsen.

Indledningsvist blev alle landets kommuner opfordret til at deltage i undersøgelsen. Halvdelen (49) af landets kommuner accepterede at deltage i undersøgelsen, mens den anden halvdel afslog bl.a. grundet travlhed og lederskift. I foråret 2016 udsendtes spørgeskemaer stilet til myndighedssagsbehandlere, plejefamilier og plejefamiliekonsulenter i de 49 kommuner omhandlende i alt 1.482 børn og unge. Der indkom besvarelser fra alle tre informantgrupper vedrørende i alt 927 børn og unge, hvilket svarer til en samlet svarprocent på 63. En frafaldsanalyse viser, at de 927 børn og unge er repræsentative for de 1.482 børn og unge, der var udsendt spørgeskemaer for. Desuden udsendtes spørgeskemaer til de 700 unge i undersøgelsen, som var i alderen 15-17 år i foråret 2016. Heraf svarede 512, dvs. 73 % af de unge, hvilket også viste sig at være repræsentativt for den samlede gruppe på i alt 700 unge. Disse data blev desuden koblet med et omfattende sæt af registerdata om forældrebaggrund, tidligere støtteforanstaltninger, børnenes alder ved første anbringelse m.m.

I den foreliggende rapport beskrives de 927 børn og unge, der indgår i undersøgelsen. I beskrivelsen indgår bl.a. beslutningsgrundlaget for deres anbringelse, de støtteforanstaltninger, der er iværksat under anbringelsen, og hvordan børnene og de unge trives under deres anbringelse på undersøgelsestidspunktet, dvs. medio 2016.

Børnene og de unge i undersøgelsen

På undersøgelsestidspunktet går langt de fleste (88 %) af børnene og de unge fortsat i grundskolen.

Cirka halvdelen af børnene i undersøgelsen har været anbragt i syv år og derover i den nuværende plejefamilie, mens en mindre andel (23 %) har været anbragt to år og derunder i nuværende plejefamilie. Længden af den aktuelle anbringelse er naturligt nok større for de ældste af børnene og de unge. Registeroplysningerne viser desuden, at børnene i undersøgelsen var forholdsvis små, da de anbragtes første gang, nemlig i snit fem år gamle. Den første anbringelse skete således ikke nødvendigvis i den nuværende plejefamilie, og for disse børn og unge er der altså tale om tidligere anbringelser på institutioner eller i andre plejefamilier. Registerdata viser således, at børnene og de unge i gennemsnit har været anbragt 1,7 forskellige steder, indtil de deltager i undersøgelsen.

Langt de fleste af børnene og de unge har en svag social familiebaggrund, idet kun 29 % af børnenes fædre og kun 14 % af mødrene er i beskæftigelse (jf. registeroplysningerne). Det er også kun få af børnenes forældre (11 %), der lever sammen. Endelig er 10 % af børnenes forældre døde. Tal fra Rockwool Fondens forskningsenhed viser tilsvarende lave beskæftigelsesniveauer hos forældrene for 0-6-årige anbragt i mange og lange anbringelser (Andersen og Jensen, 2016). Til sammenligning finder de, at blandt ikke-anbragte 0-6-årige er 72 % af mødrene og 81 % af fædrene i beskæftigelse.

Anbringelsesgrundlag

Ifølge myndighedssagsbehandlerne er især forældrenes egne problemer årsag til, at barnet anbringes. Kun i 1 % af anbringelserne kan myndighedssagsbehandleren ikke angive nogen problemer hos forældrene som medvirkende årsag til anbringelsen, mens de i 62 % af tilfældene ikke kan nævne nogen problemer hos barnet som medvirkende årsag. Ofte er det dog forhold både hos barn og forældre, som er årsag til anbringelsen. Blandt forældrene er årsagen hyppigst, at de ikke magter forældrerollen (75 %). Desuden er misbrug og psykiske lidelser ofte udslagsgivende årsager (33 % og 28 %) til anbringelsen.¹ Blandt børnene er det især barnets adfærdsproblemer (23 %), der angives som anbringelsesårsag.

Det er især kommunens forvaltning, der har været initiativtager til den aktuelle anbringelse i familiepleje (78 %) og i mindre omfang børnene/de unge (3 %) eller forældrene selv (8 %).² Inden anbringelsen havde et stort flertal af plejeforældrene (85 %) haft besøg af plejefamiliekonsulenterne og myndighedssagsbehandlerne. Oftest i form af et til to besøg, men flere plejeforældre havde besøg mere end tre gange. Lidt over halvdelen af plejeforældrene (60 %) havde også besøg af barnets egne forældre og/eller af barnet selv inden anbringelsen. Det gjaldt især netværks- og slægtspleje-anbringelser, hvor plejeforældrene oftest kender børnene i forvejen. Plejeforældrene var i knap 2/3 af tilfældene orienteret om barnets vanskeligheder inden anbringelsen, mens 33 % ikke synes, at de var blevet tilstrækkeligt orienteret om barnets vanskeligheder inden anbringelsen.

Ifølge myndighedssagsbehandlerne var der i de fleste tilfælde (72 %) udarbejdet en børnefaglig undersøgelse (§ 50-undersøgelse) forud for anbringelsen. I de tilfælde, hvor en sådan ikke forelå, var der oftest tale om en akut anbringelse, og efterfølgende blev der udarbejdet en børnefaglig undersøgelse. Det er således kun i få tilfælde, at der slet ikke er blevet udarbejdet en børnefaglig undersøgelse, hvilket især gjaldt netværksanbringelser.

Stort set alle myndighedssagsbehandlere (97 %) oplyser, at der er udarbejdet en handleplan for anbringelsen, og ifølge plejefamiliekonsulenterne har de fleste af plejefamilierne (77 %) fået udleveret handleplanen for anbringelsen. På trods af dette angiver en fjerdedel af plejeforældrene, at de ikke fik oplysninger om målene for anbringelsen inden anbringelsen.

---

¹ Myndighedssagsbehandleren har kunnet angive flere faktorer ved samme anbringelse, så der vil være overlap mellem de forskellige faktorer.

² De sidste 12 % angiver "andre" eller "ved ikke".

Valg af anbringelsesform

Børnene og de unge er især anbragt i almindelig plejefamilie (85 %) og i mindre omfang i netværksplejefamilie (9 %) og i kommunal plejefamilie (6 %). Langt de fleste plejefamilier har været plejefamilie i mange år, dvs. i syv år og derover (88 %). En tredjedel af plejemødrene har en relevant pædagogisk uddannelse, og i 9 % af plejefamilierne har begge plejeforældre en relevant pædagogisk uddannelse. Det gælder især de kommunale plejefamilier. En tredjedel af plejemødrene har et job ved siden af arbejdet som plejeforældre, mens det samme gælder to tredjedele af plejefædrene. Det er da også især plejemødrene, der har plejetilladelsen.

I langt de fleste af plejefamilieanbringelserne vurderer plejefamiliekonsulenten (80 %), at den aktuelle plejefamilie er den helt rigtige anbringelse, og kun i få tilfælde (3 %) mener plejefamiliekonsulenten, at barnet ikke er anbragt i den rigtige plejefamilie, der kan opfylde barnets behov for støtte. Hvad angår de øvrige 17 % af plejefamilieanbringelserne, er plejefamiliekonsulenterne usikre på, om plejefamilien kan klare opgaven, men de forholder sig alligevel afventende. En opdeling af plejefamiliekonsulenternes vurdering af plejefamilierne på plejefamilietype viser, at netværksplejefamilierne i gennemsnit vurderes signifikant lavere med hensyn til, om det er "den rigtige anbringelse for barnet" og med hensyn til deres pædagogiske kompetencer i forhold til plejeopgaven set i forhold til almindelige plejefamilier og kommunale plejefamilier. Dette billede stemmer overens med tidligere forskning, der har vist, at forvaltningen ofte er skeptisk over for brugen af slægtsanbringelse som første valg til en plejefamilieanbringelse (jf. Egelund et al., 2010; Mehlbye, 2005).

Plejefamiliekonsulenterne vurderer, at de fleste af børnene skal forblive i familiepleje, indtil de er 18 år. Der er således tale om overvejende langvarigt anbragte børn og unge.

Støtteforanstaltninger under anbringelsen til barn og forældre

Langt de fleste (68 %) af børnene og de unge modtager en støtteforanstaltning under anbringelsen. Børnene og de unge modtager især behandling ved psykolog og psykiater (30 %), og specialskole (23 %). Det er især børn, som er anbragt grundet egne vanskeligheder, der modtager støtteforanstaltninger (77 %). Det er især drengene, der modtager specialstøtte i skolen eller går i specialskole, mens behandling ved psykolog og psykiater især er iværksat over for pigerne.

Der ses en tendens til, at børn, hvor der er flere udslagsgivende faktorer til anbringelsen og dermed tegn på større tyngde af vanskeligheder, (jf. fx Masten & Wright, 1998), i lidt højere grad modtager støtteforanstaltninger end børn, hvor der kun er registreret én eller få udslagsgivende faktorer for beslutning om anbringelse. Der ses endvidere en tendens til, at det især er børn, der har været anbragt i forholdsvis kort tid, som modtager støtteforanstaltninger, hvilket kan pege i retning af, at det især er i starten af en anbringelse, at børnene modtager yderligere støtteforanstaltninger. Desuden ses det, at børn og unge, som er anbragt i netværkspleje, modtager en lidt anden sammensætning af støtteforanstaltninger, end børn anbragt i almindelige familiepleje. Således modtager børn anbragt i netværkspleje i højere grad kontaktperson og støtte til fritidsaktivitet, mens de i mindre omfang modtager specialstøtte i skolen og behandling ved psykolog. Måske fordi børn anbragt i netværkspleje i mindre grad anbringes som følge af egne vanskeligheder, eller fordi de ikke har så store vanskeligheder som børn, der anbringes i almindelig plejefamilie eller kommunal plejefamilie.

Halvdelen af plejeforældrene vurderer, at barnet får den nødvendige støtte, mens den anden halvdel af plejefamilierne vurderer, at støtten ikke er tilstrækkelig. Der er især utilfredshed blandt de plejeforældre, hvor barnet ikke modtager nogen form for støtteforanstaltning (28 %), mens der især ses tilfredshed blandt de plejeforældre, hvor barnet modtager støtte- og kontaktperson, samt psykolog- og psykiaterhjælp.

Kommunale forskelle i forhold til iværksatte støtteforanstaltninger

En analyse af kommunernes brug af støtteforanstaltninger peger i retning af, at det ikke kun er omfanget af børnenes vanskeligheder, der betinger, at barnet modtager støtte ud over anbringelsen. Omfanget af anvendte støtteforanstaltninger synes også i en vis grad at være betinget af, hvilken kommune barnet bor i/kommer fra.

I nogle kommuner er det kun omkring 20 % af børnene og de unge i undersøgelsen, der modtager støtte i skole og daginstitution, mens det i andre kommuner gives til over 50 % af undersøgelsens plejeanbragte børn og unge. Med hensyn til psykologhjælp er det i nogle kommuner under 10 % af børnene i undersøgelsen, der modtager denne hjælp, mens det i andre gives til over halvdelen af børnene i undersøgelsen. Disse støtteforanstaltninger kan være betinget af lokale tilbud, fx hvis der er et familiebehandlingstilbud i kommunen, vil dette forventeligt blive tilbudt oftere end i kommuner, hvor et sådant tilbud ikke eksisterer, men foranstaltningerne kan også afspejle forskellig praksis med hensyn til at iværksætte støtteforanstaltninger til plejefamilieanbragte børn og unge i kommunerne.

En del af disse forskelle kan sikkert forklares med forskelle i det gennemsnitlige niveau af de anbragte børns vanskeligheder kommunerne imellem eller med forskelle i kommunernes økonomiske rammer. Disse faktorer har vi ikke kigget nærmere på i indeværende rapport, men det vil blive undersøgt nærmere i den fremadrettede forskning.

Støtte til plejefamilierne

Plejefamilierne får typisk besøg af plejefamiliekonsulenten en til to gange hvert kvartal (49 %) eller en til to gange hvert halve år (33 %). To tredjedele af plejefamilierne deltager i andre former for vejledning, især gruppevejledning og oftest ved psykolog eller psykiater (23 %), samt ved deltagelse i netværks- og supervisionsgrupper (15 %).

Stort set alle plejeforældrene oplever, at vejledningen er en hjælp. Kun få (7 %) af plejeforældrene mener ikke, at vejledningen er en hjælp.

Børnenes og plejeforældrenes kontakt til børnenes forældre

Flertallet af børnene (78 %) har haft kontakt med deres forældre inden for det seneste år, Det er især mødrene, børnene har kontakt til. 12 % af børnene har ikke haft kontakt til deres forældre inden for det seneste år, og derudover har 10 % af børnene og de unge hverken en mor, en far eller søskende. Netop børnenes og de unges kontakt til deres forældre har ifølge tidligere forskning positiv betydning for deres trivsel (Health Canada, 2003).

De fleste af plejeforældrene vurderer samarbejdet med børnenes forældre som godt (61 %), mens hver tiende (11 %) vurderer det som dårligt. Ifølge tidligere forskning har samarbejdet mellem forældre og plejeforældre også afgørende betydning for barnets og den unges trivsel (se fx Nielsen, 2005).

De anbragte børns trivsel

Ifølge myndighedssagsbehandlerne trives et flertal af børnene og de unge udmærket (70 %), mens lidt under en tredjedel (29 %) af børnene kun trives nogenlunde eller slet ikke. Ifølge plejefamilierne er det også omkring 70 % af børnene, der trives i skolen eller i den aktuelle beskæftigelse.

En mere dybdegående undersøgelse af børnenes psykiske trivsel og funktion er gennemført i kraft af plejeforældrenes udfyldelse af en særlig funktions- og adfærdstest (SDQ-skema). Denne viser, at på trods af en overordnet vurdering om god trivsel fra myndighedssagsbehandlerne så viser målingen, at knap halvdelen af børnene (43 %) har så mange trivsels- og adfærdsproblemer, at de

ligger uden for normalområdet og dermed kan betegnes som værende i dårlig trivsel. Det gælder især drengene og især de børn, hvor egne vanskeligheder har været udslagsgivende årsag til anbringelsen, mens det især er de børn, hvor det kun er forældrenes problemer, der har været udslagsgivende for anbringelsen, som har færrest trivsels- og adfærdsproblemer. Måske fordi de nu er væk fra et dårligt fungerende hjemmemiljø. Omvendt er det især de børn og unge, der har forholdsvis mange trivsels- og adfærdsvanskeligheder, der har behov for og modtager støtte i skolen. Derudover viser det sig, at børn og unge i familiepleje, hvor plejeforældrene modtager hyppig vejledning ved plejefamiliekonsulenten, samt ved psykolog eller psykiater, i gennemsnit har flere vanskeligheder end de øvrige børn og unge i familiepleje. Det største omfang af støttetiltag og den mest intensive vejledning målrettes de plejefamilier, hvor børnene og de unge har de største vanskeligheder.

Konklusion og videre forskning

Samlet set giver kortlægningen af de 11-17-årige børn og unge anbragt i familiepleje et indtryk af en meget heterogen gruppe bestående dels af børn og unge med få trivsels- og adfærdsvanskeligheder, som har været anbragt i den nuværende plejefamilie i mange år, og dels af børn og unge med store trivsels- og adfærdsvanskeligheder, som har et mere kompliceret anbringelsesforløb, og som har haft flere forskellige anbringelser bag sig. Det er derfor åbenlyst, at man i den videre forskning skal være opmærksom på den store heterogenitet, denne gruppe er præget af.

Eksempelvis viser analysen en tydelig sammenhæng mellem de anbragte børns vanskeligheder, enten i form af egen adfærd eller i form af årsag til anbringelsen, og den støtte, barnet/den unge og plejefamilien modtager. Denne sammenhæng tyder på, at der er stor selektion i brugen af støtteforanstaltninger, hvilket betyder, at man skal være meget påpasselig med at få håndteret denne selektion i en effektmåling af brugen af støtteforanstaltninger. Heldigvis rummer de indsamlede spørgeskemadata, så vel som de tilkoblede registerdata, rig mulighed for at håndtere, at børn med forskellige vanskeligheder modtager forskellige typer af støttetiltag. Det betyder, at når vi vil måle effekten af forskellige støttetiltag, så gør vi det blandt plejefamilieanbragte børn og unge, der ligner hinanden på en række af de faktorer, som vi allerede nu kan se har betydning for omfanget af støtte. Det vil sige, at vi fx kun sammenligner plejeanbragte børn med andre plejeanbragte børn med samme vanskeligheder og samme bagvedliggende årsager til anbringelsen.

I den næste undersøgelse, som er gennemført hen over vinteren 2017/18, hvor børnene og de unge er i alderen 12-18 år, spørges endnu engang ind til omfanget af støttetiltag til børnene/de unge og deres plejefamilier, samt børnenes og de unges trivsel og kognitive kompetencer. Dermed kan vi i det fremtidige arbejde følge udviklingen både i støtten til og trivsel hos de familieplejeanbragte børn og unge. Det giver os mulighed for at måle effekten via Heckmans metode til estimering af kompetenceopbygning. Her udnyttes kendskab til et barns kompetencer og trivsel i flere perioder, samt de tiltag, barnet modtager i den mellemliggende periode, til at estimere effekten af de givne tiltag (Cunha et al., 2010).

Kortlægningen i denne rapport har endvidere vist, at de tre forskellige typer af plejefamilie, almindelig, kommunal og netværksplejefamilie anvendes ved forskellig kompleksitet i årsager til anbringelser, men anvendelsen af de forskellige typer af plejefamilier er dog overlappende med hensyn til årsager til anbringelsen, og langt de fleste plejefamilieanbringelser sker i almindelige plejefamilier, hvilket betyder, at antallet af netværksplejefamilier og kommunale plejefamilier er lille, hvilket vil have betydning for at kunne måle forskelle mellem anbringelse i forskellige typer af plejefamilier.

Der ses desuden statistisk signifikante forskelle i myndighedssagsbehandlerens vurdering af plejefamiliens forudsætninger for at varetage plejefamilieopgaven samt i brugen af støttetiltag rettet mod anbragte børn og unge i de tre forskellige plejefamilietyper. Denne forskel vil vi dykke nærmere ned i i den videre forskning. Tidligere analyser (Knudsen & Egelund, 2011) har vist, at plejebørn anbragt i slægtspleje klarer sig lige så godt som anbragte i traditionel pleje med hensyn til deltagelse i ordinær uddannelse eller beskæftigelse, men dårligere med hensyn til deltagelse i støttet uddannelse og støttet beskæftigelse. Anbragte børn og unge i slægtspleje har til gengæld bedre kontakt med forældre såvel som plejeforældre. I den videre forskning har vi mulighed for at gøre brug af de omfangsrige data, som giver os stor viden om plejefamilien, til at undersøge, om nogle af de tidligere fund vedrørende slægts- og netværksanbringelse skyldes selve slægtsskabet/netværksforbindelsen, eller om det skyldes andre sociale faktorer, der samvarierer med sandsynligheden for at blive anbragt i en slægts-/netværksanbringelse.

Den foreliggende kortlægning har også vist store kommunale forskelle i brugen af støtteforanstaltninger til de plejeanbragte børn og deres plejeforældre. Disse forskelle kan hænge sammen med forskelle i de vanskeligheder, de plejeanbragte børn og deres forældre har i de enkelte kommuner, men nogle af forskellene kan også skyldes forskelle i kommunernes økonomiske rammer, adgang til støtteforanstaltninger i nærområdet samt kommunernes politik på området. Hvis dette er tilfældet, vil denne forskel kunne udnyttes til at estimere den kausale effekt af brugen af støtteforanstaltninger, da to anbragte børn med samme vanskeligheder vil have forskellig sandsynlighed for at få tilbudt støtte under anbringelsen, alene fordi de er anbragt fra forskellige kommuner.³

Også brugen af forskellige typer af plejefamilier kan variere mellem kommunerne. Eksempelvis er det ikke alle kommuner, der anvender kommunale plejefamilier, ligesom den skepsis, nogle forvaltninger har til brugen af netværksplejefamilier, givetvis kan betyde, at nogle kommuner er mere tilbageholdende med at anvende denne plejefamilietype end andre kommuner. Den foreliggende kortlægning og analyse har dog vist, at de kommunale plejefamilier endnu ikke er særligt udbredte, og når de anvendes, er det oftest i de mere vanskelige sager, hvilket også var formålet (jf. Mehlbye & Houlberg, 2012 og Mehlbye & Sjørsløv, 2014). Dette vanskeliggør en effektanalyse af brugen af kommunale plejefamilier, da de kommunale plejefamilier i undersøgelsen er så få. I stedet er det muligt i de videre analyser at udnytte den viden, vi har om plejefamiliernes uddannelse, erfaring som plejefamilie, antal plejebørn, egne hjemmeboende børn, relevant pædagogisk uddannelse og anden beskæftigelse. Ved at bruge den viden, vi har fra sammenkørslen af spørgeskemabesvarelserne og registerdata, forventer vi, at vi kan identificere mere specialiserede plejefamilier med særlige vilkår og uddannelse (jf. Mehlbye & Sjørsløv, 2014), der fungerer ligesom kommunale plejefamilier, dog uden at de betegnes som sådan. Hvis dette er muligt, kan vi evt. estimere effekten af anbringelse i specialiserede plejefamilier efter samme metode som Knudsen og Egelund (2011) tidligere har anvendt til at estimere effekten af slægtsanbringelse.

---

³ På grund af små populationer i nogle kommuner kan det dog vise sig vanskeligt at udnytte de kommunale forskelle.

1. Formål, metode og data

Formål og målgruppe

Indeværende rapport er første del af et større forskningsprojekt, der har til formål at optimere kvaliteten af anbringelser i familiepleje ved at undersøge brugen af forskellige støtteforanstaltninger iværksat under anbringelse. Analysen er bygget op som en forløbsundersøgelse, hvor børn og unge i alderen 11-17 år, der var anbragt i familiepleje i foråret 2016, følges i perioden 2016-2017. Analysens overordnede formål er at vurdere effekten af de støttetiltag, de anbragte børn og unge modtager under anbringelse i familiepleje, samt den støtte plejeforældrene får fx i form af vejledning og supervision.

Baggrunden for forskningsprojektet er et ønske om at få forskningsbaseret viden om virkningen af en række af de støtteforanstaltninger, der ifølge Serviceloven kan iværksættes under børn og unges anbringelse i familiepleje med henblik på at styrke kvaliteten af børn og unges anbringelse i familiepleje. Børn og unge, som i deres opvækst har været udsat for alvorlige omsorgssvigt under opvæksten.

Målet er at således at opnå forskningsbaseret viden om, hvordan de enkelte foranstaltninger interagerer og er organiseret i forhold til plejefamilieanbringelsen, samt betydningen for børnenes og de unges udvikling og trivsel set i forhold til anbringelse i forskellige typer af plejefamilier, såsom kommunale plejefamilier⁴ og netværks- og slægtsplejefamilier⁵.

Der er således gennemført undersøgelser, der dokumenterer forskelle i måden at organisere plejefamilier på, såsom slægtsanbringelser (Knudsen 2009), almindelige plejefamilier (Deloitte 2010) og kommunale og specialiserede plejefamilier (Mehlbye & Houlberg 2014, Bryderup et al. 2017). Der er imidlertid kun lidt viden om effekten af de enkelte typer af plejefamilier og den støtte, de modtager under anbringelsen.

I 2014 anvendtes netværksplejefamilier samt kommunale plejefamilier kun i begrænset omfang (Mehlbye & Houlberg 2014), og det samme gjaldt i 2016, hvor kun 15 % var anbragt i netværksplejefamilie, og 4 % af de 12-17-årige var anbragt i kommunal plejefamilie (jf. DST december 2016).

Indeværende analyse udgør første del af forskningsprojektet og er alene en beskrivende analyse af første dataindsamling til projektet. Formålet med denne del er dels at beskrive de plejeanbragte børn og deres plejefamilier, hvorfor og hvordan de er blevet anbragt, hvilken støtte de får under anbringelsen, og hvordan de trives. Derudover skal analysen danne grundlag for den effektanalyse, der ligger i forskningsprojektets anden del.

---

⁴ En kommunal plejefamilie er en familie, som i kraft af deres kompetencer og kvalifikationer er godkendt til at have børn i pleje, som har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har. Der vil typisk være tale om plejefamilier med særlige forudsætninger, fx lang erfaring med familieplejehvervet og/eller særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer. Derudover vil der typisk også være tale om plejefamilier, der har en aftale om hel eller delvis erhvervsbegrænsning som følge af, at der er behov for at anvende mere tid på det anbragte barn, end hvad der almindeligvis kræves, herunder særligt behandlingskrævende børn, der kræver en ekstraordinær indsats af plejefamilien, jf. afsnit 467 i serviceloven. Jf. Vejledning nr. 3 til serviceloven, Socialudvalget 2010-11 SOU alm. del Bilag 5.

⁵ En netværksplejefamilie er anbringelser hos familiemedlemmer eller andre fra barnets eller den unges netværk. Ordet netværksanbringelser anvendes – i stedet for slægtsanbringelser – for at understrege, at der ikke nødvendigvis skal være et biologisk bånd mellem barn og plejeforældre. Det centrale er, at der er en vis tilknytning mellem barn og plejeforældre jf. afsnit 467 i serviceloven, jf. Vejledning nr. 3 til serviceloven, Socialudvalget 2010-11 SOU alm. del Bilag 5

Målgruppen for denne analyse er beslutningstagere og professionelle, der arbejder med plejefamilieanbringelser i kommunerne.

1.1 Metode og datagrundlag

1.1.1 Metoder

I undersøgelsen følges børnene og de unge dels via spørgeskemaundersøgelser, dels via registerundersøgelser. Der er således udsendt spørgeskemaer i foråret/sommeren 2016 til børnenes og de unges myndighedssagsbehandlere, plejefamilier og plejefamiliekonsulenter.

Der blev desuden udsendt separate spørgeskemaer til de anbragte unge i alderen 15-17 år, som de selv skulle besvare, men ikke til de yngre aldersgrupper, da det ville have krævet forældresamtykke. Der udsendtes ikke spørgeskemaer til børnenes og de unges egne forældre, da tidligere undersøgelser viser, at forældre til anbragte børn og unge ofte er meget svære at få kontakt med. Der kunne derfor forventes en meget lav svarprocent fra denne gruppe, også set i relation til, at flertallet af børnene og de unge i alderen 11-17 år i mange tilfælde har været anbragt uden for hjemmet i en længere årrække.

Der anvendes desuden oplysninger om de anbragte børn og unge og deres forældre i Danmarks Statistik.

1.1.2 Fortrolighed

Undersøgelsen er tilmeldt og godkendt af datatilsynet og følger datatilsynets regler om fortrolighed og anonymitet.

Alle data om børnene/de unge, deres plejeforældre og deres biologiske forældre er anonymiserede og både spørgeskema- og baggrundsoplysninger indsamles af Danmarks statistik. Forskerne på den foreliggende undersøgelse har derfor alene adgang til at behandle anonymiserede data, og der refereres udelukkende til besvarelseskategorier, hvor der minimum indgår fem besvarelser, så ingen enkeltpersoner kan identificeres.

1.1.3 Datagrundlag

Efteråret 2015 blev alle landets 98 kommuner spurgt, om de ville deltage i undersøgelsen. På dette tidspunkt var i alt 3.586 11-17-årige børn og unge anbragt i familiepleje⁶.

Deltagelsen betød, at hver enkelt kommune accepterede, at de ville modtage tre spørgeskemaer om barnets forhold, stilet til følgende: barnets myndighedssagsbehandler, den plejefamilie, barnet var anbragt i, og den tilknyttede rådgivende plejefamiliekonsulent. Ikke alle kommuner ønskede at deltage, fx grundet travlhed, sagsbehandler- og lederskifte i kommunens familieafdeling. Det viste sig, at halvdelen (49) af landets kommuner gav deres tilsagn om at ville deltage i forløbsundersøgelsen.

---

⁶ Jf. opgørelser fra Danmarks statistik, som er baseret på kommunernes indberetninger fra BUA/BUAH-registeret pr. 1. oktober 2015

I opfordringen til kommunerne om at indgå i forløbsundersøgelsen opgjorde DST, hvilke børn og unge i alderen 11-17 år, der var anbragt af de pågældende kommuner pr. 1. oktober 2015. Kommunerne tilføjede derudover børn og unge i alderen 11-17 år, der ikke var registreret i Danmarks statistik, men som kommunen i øvrigt havde registreret som anbragt i familiepleje efteråret 2015.

Der sås en mindre diskrepans mellem oplysningerne i registerdata og kommunernes indberetninger på 136 børn.⁷ Det betød, at selvom der på Danmarks Statistiks liste over plejeanbragte børn i de 49 deltagende kommuner indgik 1.269 børn og unge, så blev der faktisk sendt spørgeskemaer ud omhandlende 1.482 anbragte børn/unge.

Der var høje svarprocenter fra myndighedssagsbehandlere (78 %), plejefamilier (88 %) og plejefamiliekonsulenter (93 %), men der var ikke konsistens imellem, hvilke børn og unge der indgik i de enkelte respondentgruppers besvarelser.

Der forelå således svar fra alle tre respondentgrupper for 927 børn og unge, hvilket udgjorde 63 % af den samlede population (se en mere detaljeret beskrivelse af populationsudvælgelsen i Bilag 1)

En analyse viser, at de 927 børn og unge i det store hele er repræsentativ for den samlede gruppe af anbragte børn og unge, samt for den gruppe unge, der fik tilsendt et eget spørgeskema (se nærmere i afsnit 1.2.2)

Tabel 1.1 Svarprocenter første delundersøgelse foråret /sommeren 2016

	Udsendte spørgeskemaer	Besvarede spørgeskemaer	Svarprocent
Myndighedssagsbehandlere	1.482	1.153	78 %
Plejefamilier	1.482	1.302	88 %
Plejefamiliekonsulenter	1.482	1.381	93 %
Svar fra alle de tre ovennævnte respondentgrupper, og hvor myndighed angiver, at barnet stadig er anbragt	1.482	927	63 %
Unge i alderen 15-17 år	700	512	73 %

Note: Antal og procenter af alle, som har fået tilsendt et spørgeskema.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

1.2 Beskrivelse af alle børn og unge i alderen 11-17 år i undersøgelsen

I undersøgelsespopulationen indgår alle de 927 børn og unge, hvor der foreligger besvarelser fra børnenes myndighedssagsbehandler, plejefamiliekonsulent og plejefamilie.

Der indgår lidt flere drenge end piger i populationen – undtagen når vi ser på unge i alderen 15-17 år, hvor der er en overvægt af piger Tabel 1.2.

⁷ Årsagen til, at der var børn og unge, der ikke var registreret i BUA foråret 2016, kan evt. skyldes manglende indberetning fra børnenes hjemkommune om, at børnene/de unge var anbragt i familiepleje.

Tabel 1.2 De børn og unge, der indgår i analyserne (undersøgelsespopulationen) – fordelt på køn og alder

	11-12 år	13-14 år	15-17 år	I alt
Piger	45 %	46 %	54 %	49 %
Drenge	55 %	54 %	46 %	51 %
Alle (N=)	271	274	382	927

Note: I denne tabel indgår alene de 11-17-årige unge, hvor der foreligger besvarelser fra alle tre grupper af fagpersoner. N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

Langt de fleste børn og unge går fortsat i skolen i 7.-10. klasse (88 %). Det er kun 12 %, der på undersøgelsestidspunktet er gået ud af skolen, og stort set alle er i gang med en beskæftigelse af en eller anden art. Færre end fem unge er registreret som "laver ikke noget" (Tabel 1.3).

Tabel 1.3 Fordeling af børnenes/de unges beskæftigelse

	%
4.-6. klasse i skolen	34
7.-10. klasse i skolen	54
Gymnasial uddannelse	3
Erhvervsfaglig uddannelse	1
Arbejdspraktik/er i mesterlære	1
Almindelig lønnet arbejde	α
Laver ikke noget	α
Anden (her er flere svarmuligheder)	7

Note: N=916. α viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilier: "Hvad er barnet beskæftiget med lige nu?".

Ifølge plejefamiliernes oplysninger har lidt over halvdelen af børnene og de unge (52 %) været anbragt i nuværende plejefamilie i syv år og derover, og knap en fjerdedel af børnene og de unge (23 %) har været anbragt to år og derunder. De øvrige børn og unge har været anbragt tre til seks år (Tabel 1.4).

Tabel 1.4 Varighed af barnets aktuelle anbringelse i nuværende plejefamilie

Varighed	%
0-2 år	23
3-6 år	25
7-10 år	20
11 år og mere	32
I alt N=	916

Note: N=916.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilier: "Hvor længe har barnet været anbragt hos jer? Antal år".

Langt de fleste børn og unge er ifølge myndighedssagsbehandlerne anbragt i en almindelig plejefamilie (85 %) og i mindre omfang i en slægts-/netværksplejefamilie⁸ (9 %) – og endnu færre i en

⁸ I vores spørgeskemaundersøgelse benævnes de i spørgsmålene som slægts- og netværksfamilier for at sikre, at begge typer af plejefamilier indgik i respondenternes besvarelser, men de kaldes nu under et i såvel lovgivningen jf. serviceloven og opgørelserne i DST som netværksplejefamilier

kommunal plejefamilie⁹ (6 %) (Tabel 1.5). Disse andele ligger tæt op ad fordelingen af børn og unge, der anbringes i forskellige typer af plejefamilier, opgjort på landsplan, dog synes der at være en underrepræsentation af netværksplejefamilier i den foreliggende undersøgelse, da andelen af børn anbragt i netværksplejefamilier samlet set på landsplan udgør 15 % af alle anbringelserne i familiepleje (jf. DST opgjort pr. 31.12. 2016 for de 12-17-årige) mod 9 % i undersøgelsen Tabel 1.5. Det kan dels skyldes et skævt frafald af kommuner, der ikke ønskede at deltage i undersøgelsen, dels at vi alene inddrager børn i familiepleje, hvor alle tre respondentgrupper har svaret. Det kunne betyde et skævt frafald, hvis netværksplejefamilierne har lavere tilbøjelighed til at besvare denne type spørgeskema.

Det lille antal kommunale plejefamilier (52=6 %) og netværksplejefamilier (83=9 %) betyder imidlertid, at styrken bag udsagn fra disse typer af plejefamilier i forhold til almindelige plejefamilier vil være svagere.

Tabel 1.5 Type af plejefamilier børnene/de unge er anbragt i.

Type af plejefamilie	Samlet fordeling af børn anbragt i de forskellige plejefamilietyper opgjort på landsplan pr 31.12.2016 for de 12-17-årige	Fordelingen af børn i undersøgelsen på forskellige typer af anbringelser
	%	%
Almindelig plejefamilie (§ 66 stk. 1)	81	85
Netværksplejefamilie (§ 66 stk. 2)	15	9
Kommunal plejefamilie (§ 66 stk. 3)	4	6
I alt N=	3.488	927

Note: N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere :”I hvilken type plejefamilie er barnet anbragt?”.

Halvdelen af de børn og unge, der indgår i undersøgelsen, har været anbragt i 11 år eller mere, mens kun 7 % har været anbragt mindre end tre år. Det betyder, at de fleste af de børn og unge, der indgår i undersøgelsen, har været anbragt mere end halvdelen af deres liv (se Tabel 1.6).

Sammenlignes disse oplysninger med plejefamiliekonsulenternes oplysninger om, hvor længe de anbragte børn har været i deres nuværende plejefamilie, så viser det sig, at den nuværende plejefamilieanbringelse for langt de fleste unge ikke er deres første anbringelse uden for hjemmet. Blandt dem, der har været anbragt i mindre end tre år hos nuværende plejefamilie, har ca. en tredjedel samlet set været anbragt uden for hjemmet i mere end 11 år, mens kun 28 % har været anbragt mindre end tre år i alt, hvilket indikerer, at den nuværende anbringelse er den første anbringelse (Tabel 1.6).

⁹ Jf. § 66 stk. 1, 2 og 3 i serviceloven.

Tabel 1.6 Antal år i anbringelse set i forhold til antal år i nuværende plejefamilie.

Antal år siden første anbringelse	Antal år hos nuværende plejefamilie							
	Under 3 år		3-10 år		7-10 år		Alle	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 3 år	57	28	10	2	▫	0	68	7
3-6 år	61	30	140	34	▫	0	202	22
7-10 år	19	9	162	40	8	3	189	21
11 år eller mere	67	33	96	24	294	97	457	50
Total	97	100	408	100	304	100	916	100

Note: N=916. ▫ viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser med plejefamilierne på spørgsmålet: "Hvor længe har [Barnets navn] været anbragt hos jer?" samt registeroplysninger fra BUA.

1.2.1 Særlig beskrivelse af de unge 15-17-årige i undersøgelsen

Blandt undersøgelsens 700 unge i alderen 15-17 år, som indgik i spørgeskemaundersøgelsen med de unge, besvarede 512 unge (73 %) spørgeskemaet. Flertallet af de unge, der også selv besvarede et spørgeskema, var anbragt i almindelige plejefamilie, idet 73 % af de unge var anbragt i almindelig plejefamilie, 10 % var anbragt i netværksplejefamilie og 4 % i kommunal plejefamilie – de sidste 10 % var "uoplyst", dvs. her vidste den unge sandsynligvis ikke, hvilken type plejefamilie han/hun var anbragt i.

Der var lidt flere piger end drenge, der besvarede spørgeskemaet, idet 68 % af drengene og 78 % af pigerne besvarede spørgeskemaet (Tabel 1.7).

Tabel 1.7 Antal besvarelser blandt de unge anbragte 15-17-årige, opdelt på køn

	Piger		Drenge		Alle	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ej besvaret	84	22	104	32	188	27
Besvaret	289	78	223	68	512	73
Total (N=)	373	100	327	100	700	100

Note: N=700.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse med de unge.

Når vi ser på de unge på forskellige alderstrin er det især de 15-årige drenge og især de 16-17-årige piger, der har besvaret spørgeskemaet (Tabel 1.8).

Tabel 1.8 Alders- og kønsfordelingen blandt de 15-17-årige, der har besvaret spørgeskemaet

Alder	Piger		Drenge		Alle	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
15 år	83	29	90	40	173	34
16 år	109	38	65	29	174	34
17 år	97	34	68	30	165	32
Total	289	100	223	100	512	100

Note: N=512.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse med de 15-17-årige.

Langt de fleste af undersøgelsens unge går stadig i skole. Med hensyn til de unge, der har forladt folkeskolen, er mere end halvdelen i gang med en ungdomsuddannelse (gymnasial uddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse) (Tabel 1.9).

Tabel 1.9 Aktuell beskæftigelse blandt de 15-17-årige, der deltager i spørgeskemaanalysen efter-året 2017

Hvilken beskæftigelse er du i gang med lige nu?	Antal	%
Jeg går i 8. klasse i skolen	129	25
Jeg går i 9. klasse i skolen	155	30
Jeg går i 10. klasse i skolen	98	19
Jeg går på en gymnasial uddannelse (STX, HTX, HHX, HF, EUX)	47	9
Jeg er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse eller i mesterlære	20	4
Jeg er i arbejdspraktik (ikke praktik i forbindelse med faglig uddannelse)	5	1
Jeg er i almindeligt lønnet arbejde	6	1
Andet	52	10
Total	512	100

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige, N=512.

Note: Blandt dem, der svarer "andet", er der en del, der angiver, at de går i 7. klasse. Spørgsmål til de unge: "Hvilken beskæftigelse har du lige nu?".

Det er værd at bemærke, at halvdelen af de 17-årige unge fortsat går i folkeskole, måske fordi de startede skolen senere end de andre børn eller går i en eller anden form for 10. klasse. Det er naturligt nok, at det især er de 17-årige, der er begyndt på en ungdomsuddannelse: Der er 10 % af de unge 15-17-årige, der er i gang med andet. Som eksempler kan nævnes produktionsskole, egu og efterskole. Der er imidlertid også en række unge, der har skrevet 7. klasse under kategorien "andet" (ni unge) (Tabel 1.10).

Tabel 1.10 Aktuell uddannelse/beskæftigelse blandt de 15-17-årige, der deltager i undersøgelsen – set i forhold til de unges alder (N=512)

Alder	15 år		16 år		17 år		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Folkeskole	151	87	147	84	84	51	382	75
Ungdomsuddannelse	-	-	14	8	51	31	65	13
Arbejde/praktik	0	0	4	2	7	4	11	2
Andet	22	12	9	5	23	14	54	10
Total	173	100	174	100	165	100	512	100

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige. Spørgsmål til de unge: "Hvilken beskæftigelse har du lige nu?" – set i forhold til de unges alder.

Blandt de unge, der ikke er i ordinær beskæftigelse, har 29 % et lønnet fritidsjob. Denne andel varierer naturligt nok fra 19 % for de 15-årige op til 37 % for de 17-årige (ikke vist), afhængig af hvor langt de er i skoleforløbet.

1.2.2 Datas repræsentativitet

For at undersøge, om analyser af de 927 anbragte børn og unge kan generaliseres til den alle anbragte børn og unge i alderen 11-17 år, har vi udført en repræsentativitetsanalyse (Bilag 2).

Der er gennemført en test af forskellene i gennemsnit af individuelle karakteristika og socioøkonomisk baggrund for følgende tre populationer:

1. Alle 11-17-årige plejefamilieanbragte børn og unge i Danmark i 2016, dvs. 3.799 børn og unge.
2. De 11-17-årige plejefamilieanbragte børn og unge i de kommuner, der har takket ja til at deltage i undersøgelsen, dvs. 1.482 børn og unge.
3. De 11-17-årige plejefamilieanbragte børn og unge, hvor vi har modtaget spørgeskemabesvarelse fra barnets/den unges myndighedssagsbehandler, plejefamilie og den tilknyttede plejefamiliekonsulent, dvs. 927 børn og unge

Desuden er tilsvarende gennemsnit opgjort for populationen af de 15-17-årige unge:

4. Alle 15-17-årige plejefamilieanbragte unge i Danmark i 2016, dvs. 1.634 børn og unge.
5. De 15-17-årige plejefamilieanbragte unge i de kommuner, der har takket ja til at deltage i undersøgelsen, dvs. 700 unge.
6. De unge i alderen 15-17 år, som selv har besvaret i spørgeskemaundersøgelsen direkte målrettet de unge., dvs. 512 unge.

Vi har testet repræsentativiteten i forhold til børnenes alder, køn, etnicitet, anbringelseshistorik og socioøkonomisk baggrund ved hjælp af registrene i Danmarks statistik (DST).

For de 15-17-årige unge (målt primo 2016) har vi også undersøgt repræsentativiteten i forhold til grundskolekarakterer (fra 2015 data i DST (Bilag 2)). Da der kun foreligger data for karakterer fra 9. klasse, har vi ikke kunnet undersøge grundskolekarakterer for de yngre anbragte børn.

I opfordringen til kommunerne om at indgå i forløbsundersøgelsen opgjorde Danmarks Statistik, hvilke børn og unge i alderen 11-16 år der var anbragt af den pågældende kommune 1. januar 2015. Kommunerne tilføjede derudover børn og unge i alderen 11-17 år, der ikke var registreret i Danmarks Statistiks opgørelse (se fodnote 7). Ikke alle kommuner ønskede at deltage, primært grundet travlhed, sagsbehandler- og chefskifte i kommunens familieafdeling.

Der er ingen signifikante forskelle mellem de børn og unge, som udvalgtes til at indgå i spørgeskemaundersøgelsen, og de børn og unge, hvor der foreligger spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere, plejefamiliekonsulenter og plejefamilier (Bilag 2). Det betyder, at der ikke ses nogen systematisk skævvridning i, hvilke børn spørgeskemaet bliver besvaret for.

Derimod er der en række forskelle mellem den samlede population af plejefamilieanbragte børn og unge på landsplan og de børn og unge, som indgik i undersøgelsen (hvor der foreligger spørgeskemabesvarelse). Frafaldet mellem disse grupper skyldes først og fremmest frafaldet af kommuner, der ikke ønskede at deltage i spørgeskemaundersøgelsen, og for en mindre del skyldes det, at nogle af de af DST udvalgte børn og unge ifølge kommunerne ikke tilhørte målgruppen og derfor alligevel ikke fik tilsendt et spørgeskema. Forskellene mellem disse grupper ses først og fremmest i forhold til manglende information om forældrenes uddannelses- og beskæftigelsesniveau. Således mangler information om forældrenes uddannelse og beskæftigelse for en højere andel af den landsdækkende population end for den endelige undersøgelsespopulation. Denne forskel kan bl.a. skyldes registreringsfejl i den fulde population, der jo ikke som undersøgelsespopulationen har været tjekket igennem af kommunen.

Desuden er børnene og de unge, som indgår i spørgeskemaundersøgelsen, generelt ældre end den samlede population på landsplan. Det skyldes bl.a., at der via registerdata kun er mulighed for at opgøre alder pr. 1. januar 2016, mens alder i spørgeskemaundersøgelsen er opgjort pr. 25. maj 2016, hvormed de 10-årige børn indgår i den 'samlede population'.

I forhold til kønsfordeling, andel med ikke-vestlig baggrund, anbringelseshistorik og grundskolekarakterer er der ingen signifikante forskelle mellem 1) det samlede antal plejefamilieanbragte børn og unge på landsplan, 2) de børn og unge, der udvalgte til at indgå i undersøgelsen (som kom fra den halvdel af kommunerne, som accepterede at deltage) og 3) de børn og unge, der rent faktisk kom til at indgå i undersøgelser, dvs. dem, hvor der forelå svar fra myndighedssagsbehandlere, plejefamiliekonsulenter og plejefamilier.

Hvad angår andelen af børn og unge, hvor ingen af forældrene har en kompetencegivende uddannelse, er denne andel mindre i undersøgelsespopulationen set i forhold til den samlede population af plejefamilieanbragte børn og unge på landsplan.

Nogenlunde samme mønster ses i analysen af de 15-17-årige (Bilagstabel 2.2), som deltog i spørgeskemaundersøgelsen blandt de unge 15-17-årige. Heller ikke her er der signifikante forskelle mellem alle de unge, der har modtaget spørgeskemaet, og dem, der har svaret, mens der findes en række mindre forskelle mellem de unge, der indgår i analysen, fordi deres kommune deltager i undersøgelsen, og den samlede population af plejefamilieanbragte unge på landsplan. Ud over forskellene i forældrenes uddannelsesniveau og forældrenes beskæftigelse og indkomst har de også et lidt lavere karaktergennemsnit i forhold til den samlede population af plejefamilieanbragte unge i alderen 15-17 år.

Noget tyder altså på, at de plejeanbragte i de kommuner, der deltager i undersøgelsen, har en lille smule stærkere baggrund end plejeanbragte generelt på landsplan. Dette kan skyldes, at der blandt undersøgelseskommunerne er en lille undervægt af landets mindste såvel som største kommuner, da sammensætningen af de tungeste borgere i disse kommuner ofte adskiller sig fra de øvrige kommuner.¹⁰

Selvom undersøgelsen således ikke er helt repræsentativ i forhold til populationen på landsplan, så er den repræsentativ i forhold til undersøgelseskommunerne.

1.3 Særlige opmærksomhedspunkter i forhold til den anvendte metode

Der skal være opmærksomhed på, at flertallet af de børn og unge, der indgår i undersøgelsen, på undersøgelsestidspunktet har været anbragt en række år. Undersøgelsen foregår derfor på et tilfældigt og forskelligt tidspunkt i børnenes/de unges anbringelsesforløb. Så når der fx spørges om baggrunden for barnets/den unges anbringelse, og hvem der tog initiativ til anbringelsen, kan det være svært at svare på for den aktuelle myndighedssagsbehandler, da barnets anbringelse kan være sket for lang tid siden og af en anden myndighedssagsbehandler.

Således har 55 % af myndighedssagsbehandlerne haft barnets sag i et år og derunder, og kun 29 % af myndighedssagsbehandlerne haft barnets sag i fire til fem år og derover. Når der samtidig ses på, i hvilken alder børnene/de unge blev anbragt, viser registerundersøgelsen, at barnets/den unges gennemsnitsalder var fem år på anbringelsestidspunktet, og at de i gennemsnit har haft to anbringelser (jf. registeroplysninger fra DST). Det vil derfor kun være i sjældne tilfælde den anbringende myndighedssagsbehandler, der har besvaret spørgeskemaet. Det samme gælder plejefamiliekonsulenterne, idet kun 32 % af plejefamiliekonsulenterne har været plejefamiliekonsulent for barnets plejefamilie, siden barnet/den unge blev anbragt i plejefamilien.

---

¹⁰ Der indgår to af landets seks mindste kommuner samt to af landets seks største kommuner i undersøgelsen.

1.4 Kort om det lovmæssige grundlag for plejefamilieanbringelser

Når et barn/et ungt menneske anbringes i familiepleje, skal der udarbejdes en grundig børnefaglig undersøgelse (jf. § 50 i serviceloven), som kortlægger barnets forhold og behov for støtte. På dette grundlag skal det besluttes, hvilke behov barnet har for støtte, og hvilke foranstaltninger der skal sættes i værk. Såfremt det på dette grundlag besluttes, at barnets behov for støtte og hjælp bedst imødekommes ved en anbringelse i familiepleje (jf. § 52 eller ved tvangsanbringelse § 58 i serviceloven), skal der udarbejdes en handleplan med mål for anbringelser m.m. for barnets anbringelse i familiepleje (jf. § 140 i serviceloven). Ud over anbringelsen i familiepleje kan der være behov for at yde yderligere støtte til barnet, fx i form af familiebehandling, støtteperson til familien eller barnet, aflastning til plejefamilien m.m. (jf. § 52 i serviceloven),

Handleplan skal tages op igen senest tre måneder efter barnets anbringelse og efterfølgende hvert halve år (jf. § 70, stk. 1 og stk. 2 om kommunernes forpligtigelse om løbende opfølgning og revision af handleplanen i serviceloven.). Den anbringende kommune skal således løbende føre tilsyn med det anbragte barn/den unge i form af to årlige tilsynsbesøg, hvor kommunen også skal tale med det anbragte barn, og så vidt muligt uden de ansattes (plejefamiliens) tilstedeværelse. Formålene med handleplanen er således at vurdere, om der er behov for revision af handleplanen og drøfte, hvorvidt plejeforholdet skal fortsætte. Dette tilsyn vil blive udført af myndighedssagsbehandler med deltagelse af kommunens plejefamiliekonsulent (i de kommuner, der har plejefamiliekonsulenter).

Ud over støtte til barnet efter serviceloven kan der være behov for særlig støtte i den skole, barnet skal gå på. I disse tilfælde kan der iværksættes specialundervisning (jf. folkeskoleloven kapitel 2, § 3).

Når der skal findes en plejefamilie, der skal kunne imødekomme barnets behov for støtte, vil det typisk være myndighedssagsbehandler, ofte sammen med en plejefamiliekonsulent i kommunen, der finder en sådan, enten blandt de plejefamilier, som kommunen i forvejen anvender, såfremt de er godkendte af socialtilsynet, eller ved at søge nye plejefamilier ved henvendelse til regionens tilsynsenhed.

En plejefamilie kan være konkret godkendt til et bestemt plejebarn, og det vil typisk være kommunen selv, der har fundet frem til denne plejefamilie. Plejefamilien kan også være generelt godkendt til en bestemt gruppe børn, her er det socialtilsynets tilsynsenhed, der står for godkendelse, uddannelse og fører det driftsorienterede tilsyn mht., om plejefamilien fortsat lever op til de krav, der blev stillet i godkendelsen af plejefamilien.

Anbringelseskommunen, dvs. den kommune, hvor barnet oprindeligt er anbragt fra, har pligt til at føre løbende det personrettede tilsyn med barnet i familiepleje, hvilket oftest varetages af myndighedssagsbehandleren. Plejefamiliekonsulenter, ansat i opholdskommunen, vil samtidig være dem, der rådgiver plejefamilien omkring plejeforholdet og evt. også yder supervision til plejefamilien.

1.5 Antagelser i forhold til at sikre barnets trivsel og udvikling

Antagelser om, hvad der betyder noget i forhold til at sikre, at barnet anbringes i en plejefamilie, der kan yde barnet den nødvendige støtte, og for at barnet under opholdet udvikles og trives, og som er undersøgt i den foreliggende undersøgelse, er følgende:

Før anbringelsen antages følgende afgørende for plejeforholdets forløb:

- Et grundigt og fyldestgørende beslutningsgrundlag (§ 50-undersøgelsen i serviceloven)

- En grundig og fyldestgørende handleplan for anbringelsen
- Motiverede forældre
- En grundig fagligt funderet vurdering af plejefamiliens kompetencer
- Barn, forældre og plejefamilie har mødt hinanden og vurderer, at de kan samarbejde omkring barnet og har tillid til hinanden.

Under anbringelsen antages følgende afgørende for plejeforholdets forløb og barnets trivsel:

- Barnet får den nødvendige støtte fra og kontakt til plejeforældrene
- Barnet har løbende kontakt til sine forældre
- Der er et godt samarbejde omkring barnet blandt de voksne
- Barnet modtager de nødvendige støtteforanstaltninger ud over anbringelsen.

Spørgeskemaet til plejefamilie, plejefamiliekonsulent og myndighedssagsbehandler samt de unge er bygget op til at kunne undersøge disse antagelser. Nedenfor er der en oversigt over de emner, der er blevet dækket med spørgsmål til de enkelte respondentgrupper i undersøgelsen.

Table 1.11 Temaer i spørgeskemaundersøgelserne

	Myndighedssags- behandlere	Plejefamilie- konsulent	Plejefamilier	De unge 15-17-årige
Årsagen til anbringelsen	X	X	X	
Anbringelsesgrundlag	X		X	
Mål og behandlingsplan	X	X	X	
Støtte til barnet/den unge	X	X	X	X
Støtte til barnets/den unges forældre			X	
Støtte til barnets/den unges plejeforældre	X	X		
Kontakt mellem barn og plejeforældre			X	X
Kontakt mellem barn og forældre			X	X
Barnets/den unges beskæftigelse	X	X	X	X
Barnets/den unges trivsel	X	X	X	X

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

2. Årsager til anbringelsen og anbringelsesgrundlag

2.1 Introduktion

I det følgende kapitel beskrives årsager til anbringelsen og grundlaget for anbringelsen. Det antages således, at det er afgørende både for, om det er den rigtigt plejefamilie, der kan imødekomme barnets behov for støtte, at der foreligger både en børnefaglig undersøgelse og en handleplan med mål for anbringelsen med beskrivelse af barnets vanskeligheder og behov for støtte. I valget af plejefamilie antages det, at det er vigtigt, at barn, forældre og plejefamilie har hilst på og snakket med hinanden ved forældres og barns besøg i plejefamilie, og at både forældrene og barnet er enige om valg af plejefamilie og er motiverede for anbringelsen i plejefamilien.

2.2 Årsager til anbringelsen

Registeroplysningerne viser, at børnenes forældre i stort omfang er uden for arbejdsmarkedet, idet kun 29 % af børnenes fædre og kun 14 % af børnenes mødre er i beskæftigelse. Hovedparten af forældrene har heller ingen kompetencegivende uddannelse, idet 54 % af børnenes fædre og 69 % af børnenes mødre ikke har en kompetencegivende uddannelse. Kun 1 % af børnenes forældre er samlevende. Der er således tale om en overvejende socialt set svag forældregruppe (Bilagstabel 2.1).

Ifølge myndighedssagsbehandlerne er en stor andel af børnene og de unge (62 %) anbragt grundet problemer hos forældrene). Set i forhold til plejeforældrenes opfattelse er endnu flere børn og unge (90 %) anbragt på grund af forældrenes problemer (Tabel 2.1).¹¹ Forældrenes problemer er især manglende forældreevne (75 %) – og i et vist omfang misbrug (33 %) og psykiske lidelser (28 %) (Tabel 2.2). Dette billede stemmer overens med andre undersøgelser, som viser, at omkring to tredjedele af børnene i plejefamilie er anbragt på grund af forholdene i familien, og ikke på grund af egne problemer. Det modsatte billede ses hos børn, der anbringes på døgninstitution (fx Egelund et al. 2008 og Ottesen et al. 2014).

Børnene og de unge er ifølge plejeforældrene kun i mindre omfang anbragt grundet egen adfærd, og i disse tilfælde er det især adfærds- og tilpasningsproblemer hos barnet (32 %) eller problemer med skolegang (20 %), der er årsag til anbringelsen (Tabel 2.1). Dette er helt i tråd med Knudsen (2009), der finder, at 26 % af de anbragte børn i traditionel plejefamilie er anbragt med adfærds- og tilpasningsvanskeligheder og 28 % med skoleproblemer.

Hvad angår problemer hos børnene og deres forældre angiver plejeforældrene oftere, at der er flere årsager til anbringelse set i forhold til myndighedssagsbehandlerne oplysninger (Tabel 2.1).

---

¹¹ En af forklaringer herpå kan være, at de to respondentgrupper er spurgt på lidt forskellig vis: Myndighedssagsbehandlere: "Hvilke årsager hos barnet har været udslagsgivende for anbringelsen?" Plejefamilier: "Hvad var baggrunden for barnets anbringelse hos jer?"

Tabel 2.1 Årsager hos barnet til anbringelsen (mulighed for flere svar).

	Myndighedssags- behandler %	Plejefamilie %
Anbringelsen skyldes forældrene, fx forældrenes manglende forældreevne	62	90
Barnets adfærds- og tilpasningsproblemer	23	32
Problemer relateret til skolegang	9	20
Udviklingsforstyrrelser (autisme, ADHD m.m.)	10	17
Kriminelle handlinger	8	1
Psykiske lidelser	3	7
Misbrug	2	9
Andre udslagsgivende forhold	9	13

Note: Respondenterne har kunnet angive flere svar og derfor summerer procentfordelingen til mere end 100. N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere og plejefamilier. Myndighedssagsbehandlere: "Hvilke årsager hos barnet har været udslagsgivende for anbringelsen?". Plejefamilier: "Hvad var baggrunden for barnets anbringelse hos jer?".

Tabel 2.2 Problemer hos forældrene, der er årsag til barnets/den unges anbringelse (mulighed for flere svar)

	Myndighedssags- behandlere %	Plejefamilie %
Manglende forældreevne	75	78
Misbrug	33	30
Psykiske lidelser	28	26
Forældrenes overgreb på deres barn (fx vold trusler, seksuelle overgreb)	8	10
Forældredødsfald eller forældres alvorlige sygdomme	7	9
Andre udslagsgivende forhold hos forældrene eller i hjemmet	9	13
Ingen	1	13
Ved ikke	2	-

Note: Respondenterne har kunnet angive flere svar og derfor summerer procentfordelingen til mere end 100. N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere og plejefamilier. Myndighedssagsbehandlere: "Hvilke primære årsager hos forældrene har været udslagsgivende for anbringelsen?" Plejefamilier: "Hvad var den primære årsag hos barnets forældre for anbringelsen?".

Initiativet til barnets anbringelse uden for hjemmet er typisk taget af kommunernes forvaltning (78 % af anbringelserne). Anbringelsen er kun i få tilfælde (8 %) sket på forældrenes initiativ, og i endnu færre tilfælde (3 %) sket på barnets/den unges eget initiativ (Tabel 2.3). Der ses ikke noget mønster med hensyn til årsager til anbringelsen, og hvem der er initiativtager til anbringelsen.

Tabel 2.3 Initiativtager til anbringelsen

	%
Forvaltningen/kommunen	78
Barnets forældre	8
Barnet/den unge selv	3
Andre	2
Ved ikke	10
I alt	100

Note: N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere: "Hvem tog initiativ til anbringelsen?"

2.3 Beslutningsgrundlag for anbringelsen og mål og handleplan for anbringelsen

Kontakt mellem plejefamilie og forvaltning inden anbringelsen

I matchningen af barn og plejefamilie angiver stort set alle plejefamilier, at de havde besøg af plejefamiliekonsulent og myndighedssagsbehandler inden anbringelsen og typisk modtog de et til to besøg (hhv. 55% og 65 %), jf. Tabel 2.4. Kun i få tilfælde (15 %) har plejefamilien ikke haft besøg af plejefamiliekonsulent og myndighedssagsbehandleren inden anbringelsen, og her er der ofte tale om akutte anbringelser eller anbringelse hos netværk og slægt.

Tabel 2.4 Plejeforældrenes oplysninger om kontakt inden anbringelsen

Kontakt inden anbringelsen	%
Hvor mange gange besøgte jeres vejledende plejefamiliekonsulent jer som plejefamilie forud for barnets anbringelse? (N=917):	
Antal besøg:	
0 besøg	15
1-2 besøg	55
3 besøg og derover	30
Hvor mange gange besøgte myndighedssagsbehandleren jer forud for barnets anbringelse? (N=917):	
Antal besøg:	
0 besøg	20
1-2 besøg	65
3 besøg og derover	15
Hvor mange gange besøgte barnet jer forud for anbringelsen? (N=654):	
Antal besøg:	
0 besøg	39
1-2 besøg	44
3 besøg og derover	16
Hvor mange gange besøgte barnets/den unges forældre jer forud for anbringelsen? (N=672):	
Antal besøg:	
Ingen besøg	39
1-2 besøg	45
3 besøg og derover	15

Note: Spørgsmålene i oversigtstabellen viser de spørgsmål, der blev stillet til de enkelte respondentgrupper i tabellen.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne.

En stor andel af plejefamilierne havde haft besøg af barnet inden anbringelsen (60 %), mens de øvrige ikke havde set barnet inden anbringelsen hos dem. Det samme billede ses, hvad angår forældrenes besøg i plejefamilien inden anbringelsen.

Plejefamiliens kendskab og viden om barnet, den skulle modtage i pleje

Med hensyn til, i hvor høj grad plejeforældrene mener, at de kendte barnet, den skulle modtage i pleje, inden anbringelsen, oplyser 71 % af plejeforældrene, at de ikke kendte barnet. De sidste 29 % af plejefamilierne kendte barnet, fordi de havde været aflastningsfamilie for barnet (13 %), eller kendte barnet, enten fordi de var i familie med barnet (9 %) eller var en del af familiens bekendtskabskreds (6 %), se Tabel 2.5.

Tabel 2.5 Plejeforældrenes oplysninger om kendskab til barnet forud for anbringelsen

Kendskab til barnet, plejefamilien skulle modtage i pleje	%
Kendte I barnet forud for anbringelsen? (N=927)	
Ja, er i familie med barnet	9
Ja, kendte barnet fra bekendtskabskredsen	6
Ja, kendte barnet fordi vi i forvejen var aflastningsfamilie	13
Nej, kendte ikke barnet	71
I hvilken udstrækning kendte i barnets vanskeligheder forud for anbringelsen? (N=916):	
I høj grad/i nogen grad	62
Hverken/eller / ved ikke	5
I mindre grad/slet ikke	33
Hvem havde oplyst jer om barnets vanskeligheder? (N=775):	
Myndighedssagsbehandler fra egen eller anbringende kommune	50
Vejledende plejefamiliekonsulent	30
Barnets forældre	5
Barnet selv	2
Andre	9
Ingen	4
Ved ikke	-
Synes I, at I vidste nok om barnets vanskeligheder, da de modtog barnet i pleje? (N=917):	
Ja	52
Nej	40
Ved ikke	8

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne.

Med hensyn til plejefamiliens viden om barnets vanskeligheder inden anbringelsen angiver to tredjedele (62 %) af plejefamilierne, at de i høj grad eller i nogen grad havde viden om barnets vanskeligheder, mens en tredjedel (33 %) angiver, at de kun i mindre grad eller slet ikke kendte til barnets vanskeligheder inden anbringelsen. Selvom flertallet af plejefamilier har en vis viden om børnenes vanskeligheder, angiver lidt over en tredjedel af plejeforældrene (40 %), at de ikke vidste nok om barnets vanskeligheder inden anbringelsen (jf. Tabel 2.5).

Forældres motivation for anbringelse af deres barn

Med hensyn til forældrenes motivation for, at deres barn skulle anbringes i plejefamilie, angiver lidt over halvdelen (59 %) af plejefamilierne, at de oplever, at barnets/den unges forældre var motiverede for barnets anbringelse i plejefamilien (jf. Tabel 2.6). Dog angiver godt en fjerdedel (28 %) af plejefamilierne, at forældrene kun i mindre grad eller slet ikke var motiverede for anbringelsen. Selv blandt de anbringelser, som myndighedssagsbehandleren angiver som akutte, vurderer plejeforæl-

drene i over 40 % af tilfældene, at forældrene var motiverede for anbringelsen. Flertallet af forældrene er således ifølge plejefamilien overvejende motiverede for deres barns anbringelse i plejefamilien.

Tabel 2.6 Var forældrene motiverede for, at deres barn skulle anbringes?

Grad af motivation	Alle %	Akutanbragte %
I høj grad/i nogen grad	59	43
Hverken eller	8	10
I mindre grad /slet ikke	28	36
Ved ikke/husker ikke	5	12

Note: N=917 (118, hvor der er tale om en akutanbringelse).

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne: "Var det jeres indtryk, at barnets forældre var motiverede for at deres barn skulle anbringes hos jer?".

Børnefaglig undersøgelse

Myndighedssagsbehandlernes oplyser, at der forud for anbringelsen af barnet forelå en børnefaglig undersøgelse af barnets forhold (§ 50-undersøgelse jf. serviceloven) i langt de fleste tilfælde (72 %) (Tabel 2.7). 13 % oplyser, at da der var tale om en akut anbringelse, var det ikke tilfældet, 11 % oplyser, at der var andre årsager til, at en § 50-undersøgelse ikke forelå. De sidste 5 % kendte ikke baggrunden for, at en sådan ikke forelå. I de tilfælde, hvor der forud for anbringelsen ikke forelå en børnefaglig undersøgelse, udarbejdedes der efterfølgende en børnefaglig undersøgelse (75 %). Kun i få tilfælde udarbejdedes der ikke en § 50-undersøgelse.

Tabel 2.7 Forelå der en § 50-undersøgelse forud for anbringelsen?

Forelå der en børnefaglig undersøgelse	
Ja	72
Nej, der var tale om en akut anbringelse	13
Nej, andre årsager	11
Ved ikke	5

Note: N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlernes: "Forelå der en § 50-undersøgelse forud for anbringelsen?".

Mål og handleplan

Stort set alle myndighedssagsbehandlere og plejefamiliekonsulenter oplyser, at der forelå en handleplan for anbringelsen og mål for anbringelsen. Hovedparten af plejefamilierne (66 %) angiver også, at der forelå skriftlige mål for anbringelsen før anbringelsen, mens 25 % af plejefamilierne angiver, at de ikke har fået oplyst målene for anbringelsen. De sidste 8 % af plejefamilierne kan ikke huske, om de har fået oplyst mål for anbringelsen (Tabel 2.8).

Med hensyn til en skriftlig handleplan oplyser langt de fleste plejefamilier (83 %), at de har fået udleveret hele eller dele af handleplanen skriftligt, mens 10 % af plejefamilierne angiver, at de ikke har fået udleveret nogen handleplan.

Det er således noget forskelligt, i hvor høj grad plejeforældrene på forhånd har været forberedt på det barn, de skulle modtage i pleje. Dog har langt de fleste plejefamilier været godt forberedte i forhold til viden om handleplanen.

Tabel 2.8 Myndighedssagsbehandlernes, plejefamiliernes og plejefamiliernes oplysninger om handleplan og mål for barnets/ den unges anbringelse¹²

	Myndig- hedssags- behandler %	Plejefamilie %	Plejefami- liekonsu- lent %
Er der udarbejdet en handleplan for anbringelsen? (N=925):			
Ja	97		
Nej	3		
Ved ikke	-		
Er der udarbejdet en handleplan for anbringelsen, som plejefamilien har fået? (N=927):			
Ja			77
Nej			5
Ved ikke			18
Forelå der skriftlige mål for anbringelsen, som I fik ved anbringelsens begyndelse? (N=917):			
Ja		34	
Nej, kun mundtligt overleveret		32	
Nej, vi fik ingen mål for anbringelsen udleveret		25	
Ved ikke/husker ikke		8	
Er hele eller dele af barnets/den unges handleplan blevet udleveret til jer i skriftlig form? (N= 917):			
Ja, hele handleplanen		71	
Ja, dele af handleplanen		12	
Nej, kun mundtligt overleveret		6	
Nej, fik ingen plan		10	
Ved ikke		1	

Note: Spørgsmålene i oversigtstabellen viser de spørgsmål, der blev stillet til de enkelte respondentgrupper i tabellen.
Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

¹² Spørgsmålene i oversigtstabellen viser de spørgsmål, der blev stillet til de enkelte respondentgrupper

3. Beskrivelse af børnenes og de unges plejefamilier

3.1 Introduktion

I undersøgelsespopulationen indgår 927 børn og unge, der i foråret 2016 var i alderen 11-17 år og på det tidspunkt anbragt i familiepleje (se kap. 1.2). Børnene/de unge var i gennemsnit fem år, da de blev anbragt første gang, og på undersøgelsestidspunktet havde de i gennemsnit været anbragt to gange inkl. den aktuelle anbringelse. De fleste (73 %) har tidligere modtaget forebyggende foranstaltninger, en fjerdedel har modtaget støtte i skolen, og en tredjedel har modtaget specialundervisning som 11-årige (se Bilag 2). Langt de fleste af børnene er primært blevet anbragt på grund af forældrenes problemer og manglende evne til at påtage sig forældreansvaret for deres børn (Tabel 2.2 og Tabel 2.1).

I det følgende kapitel beskrives det, hvilken type plejefamilie børnene og de unge er anbragt i, og matchet mellem plejefamilie og barn beskrives både ud fra plejefamiliens egen vurdering og plejefamiliekonsulentens vurdering.

3.2 Kort beskrivelse af plejefamilierne

Langt de fleste af børnene og de unge er ifølge myndighedssagsbehandlerne på undersøgelsestidspunktet anbragt i en almindelig plejefamilie (85 %), og et mindretal af børnene er anbragt i slægts- og netværksplejefamilie (9 %), mens kun få er anbragt i en kommunal plejefamilie (6 %) (Tabel 1.5).

Ifølge plejefamiliekonsulenterne har en tredjedel (23 %) af børnene/de unge været anbragt i nuværende plejefamilie op til tre år. Lidt under halvdelen af børnene (45 %) har været anbragt i nuværende plejefamilie i mere end syv år (Tabel 1.4).

Plejefamiliekonsulenterne vurderer samtidig, at de fleste (75 %) af børnene skal være anbragt, indtil de er 18 år. Der er således i de fleste tilfælde tale om børn og unge, der i en stor del af deres opvækst er anbragt uden for hjemmet. (Tabel 3.1)

Tabel 3.1 Hvor længe forventer du, at barnet skal være anbragt yderligere uden for hjemmet?

Varighed	Andel børn %
Under 1 år	2
Ca. 1 år mere	1
Ca. 2 år mere	1
Ca. 3 år mere	1
Mere end 3 år (men ikke nødvendigvis til 18 år)*	4
Indtil barnet er 18 år (eller mere)*	75
Ved ikke	15

Note: *Hvis plejefamiliekonsulenten har besvaret et antal år, der svarer til, at barnet minimum vil være 18 på det tidspunkt, placeres disse besvarelser i kategorien "indtil barnet er 18 år (eller mere)" N=882.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne: "Hvor længe forventer du, at barnet yderligere skal være anbragt uden for hjemmet?" Samt myndighedssagsbehandlers besvarelse af barnets alder.

Det er typisk plejemødrene, der har godkendelsen til at modtage plejebørn (61 % jf. plejefamiliernes egne oplysninger), mens det kun i 21 % af plejefamilierne er plejefædre, der har plejetilladelsen. I de sidste 18 % af plejefamilierne har begge plejeforældre plejetilladelsen. Det er også oftest plejemødrene, der har en relevant pædagogisk uddannelse i forhold til at modtage plejebørn, idet det gælder for 38 % af plejemødrene. Det samme gælder kun for 14 % af plejefædre. Det er kun i få plejefamilier (9 %), at begge plejeforældre har en pædagogisk uddannelse – og det gælder især de kommunale plejefamilier. En tredjedel af plejemødrene (37 %) og to tredjedele (64 %) af plejefædre har et job ved siden af arbejdet som plejefamilie (se Tabel 3.2). Flertallet af disse er i fuldtidsjob. I 25 % af plejefamilierne har begge et job ved siden af arbejdet som plejefamilie. I kun 20 % af plejefamilierne har ingen af plejeforældrene et job ved siden af arbejdet som plejefamilie (ikke vist). Der er således sjældent tale om, at både plejefar og plejemor er hjemmegående.

Tabel 3.2 Plejeforældrenes godkendelse, uddannelsesbaggrund og beskæftigelse opdelt på plejemor og plejefar

	Begge %	Plejemor %	Plejefar %
Hvem har plejetilladelsen?	18	61	21
Uddannelse:			
Har en pædagogisk uddannelse	9	38	14
Har anden uddannelse	-	44	60
Har ingen uddannelse	-	15	18
Der er ingen plejemor/plejefar	-	α	7
Beskæftigelse:			
Har job ved siden af beskæftigelse som plejeforældre	25	37	64

Note: N= 915. α viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne: "Har plejemor/plejefar en pædagogisk uddannelse?".

Plejeforældrene har i de fleste tilfælde været plejefamilie i mange år, jf. Tabel 3.3. Således har langt over halvdelen af plejefamilierne (62 %) været plejefamilie i 11 år eller mere og kun 8 % har været plejefamilie i færre end 3 år. Der er således tale om erfarne plejefamilier.

Tabel 3.3 Plejefamiliernes erfaring som plejefamilie

Varighed	%
Under 3 år	8
3-6 år	14
7-10 år	16
11 år eller mere	62

Note: N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne: "Hvor mange år har I samlet været plejefamilie?".

Lidt over halvdelen af plejefamilierne (60 %) har også andre børn i pleje end det barn, der indgår i denne undersøgelse (se Tabel 3.4). Blandt disse har lidt over halvdelen (55 %) et til to børn mere i pleje, og resten af plejefamilierne (5 %) har yderligere tre til fire børn i pleje.

Kun en fjerdedel af plejefamilierne (25 %) har egne hjemmeboende børn, typisk lidt ældre børn i teenagealderen.

Tabel 3.4 Flere plejebørn

Har I på nuværende tidspunkt andre børn i fuldtidspleje hos jer?	%
Ja	60
Nej	39
"Navn" er ikke længere i fuldtidspleje	1

Note: N=926.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne: "Har I på nuværende tidspunkt andre børn end "Navn" i fuldtidspleje hos jer?".

Ifølge plejefamiliernes egne oplysninger har de fleste (73 %) af plejefamilierne en generel godkendelse til at modtage plejebørn, mens en fjerdedel (24 %) af plejefamilierne har en konkret godkendelse til at modtage netop det barn/den unge, der indgår i den foreliggende undersøgelse. Der ses ingen sammenhænge mellem, om plejeforældrene har en pædagogisk uddannelse, og om plejefamilien har en konkret eller en generel godkendt plejetilladelse (ikke vist).

3.3 Matchet mellem plejefamilie og barnet/den unge

Med henblik på at kunne vurdere matchet mellem plejefamilien og barnet/den unge, dvs. om, hvorvidt barnet synes at være anbragt i en plejefamilie, som kan give barnet den nødvendige støtte og hjælp, ses der i det følgende afsnit på plejefamiliernes, plejefamiliekonsulenternes og myndigheds-sagsbehandlernes vurdering af plejeforholdet, samt på hvordan barnet trives aktuelt.

Plejefamiliekonsulenterne vurderer i langt de fleste tilfælde (81 %), at barnet/den unge er blevet anbragt i den helt rigtige plejefamilie. For 13 % af anbringelserne vurderer plejefamiliekonsulenterne, at plejefamilien kan magte plejeopgaven, men ikke mere end det. Kun for 2 % af anbringelserne vurderer plejefamiliekonsulenterne, at det ikke var den rigtige plejefamilie i forhold til barnet/den unge (se Tabel 3.5). Andelen, der mener, at barnet er anbragt i den helt rette plejefamilie, er noget lavere blandt netværksplejefamilier (71 %), og tilsvarende er der en større andel, der lige klarer opgaven (20 %). Da vurderingen af matchet mellem plejebarn og plejefamilie kun indsamles for de anbringelser, der er aktuelle på indsamlingstidspunktet, vil der være en overrepræsentation af anbringelser i et vellykket match. Dette skyldes, at de mislykkede match i højere grad vil være afsluttet, inden indsamlingen fandt sted. Det passer med resultater fra kapitel 1.2 (se Tabel 1.6), der viste, at et flertal af plejebørnene, har været anbragt andre steder før den aktuelle anbringelse. De angivne vurderinger af matchet mellem plejefamilie og plejebarn skal således ses i forhold til det faktum, at de dårligste match allerede er afsluttet.

Tabel 3.5 Vurdering af matchet mellem plejefamilien og barn

Match mellem plejefamilie og barn	Almindelig plejefamilie %	Kommunal plejefamilie %	Netværksplejefamilie %	Alle %
Det var den helt rigtige plejefamilie	81	79	71	80
Plejefamilien klarer opgaven men heller ikke mere	13	13	20	13
Det var ikke den helt rigtige plejefamilie, der blev valgt til barnet, men vi håber alligevel, det går	2	▫	▫	3
Vi er ved at finde en ny plejefamilie til barnet	▫	▫	▫	
Ved ikke	3	▫	▫	3

Note: ▫ viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser. N=927. T-test viser, at der er signifikant forskel på andelen, der svarer "Det var den helt rigtige plejefamilie" blandt netværksfamilier og almindelige plejefamilier.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne: "Hvordan vurderer du matchet mellem plejefamilie og barn?".

I langt de fleste (82 %) af anbringelserne vurderer plejefamiliekonsulenterne, at plejefamiliernes pædagogiske kompetencer i forhold til at håndtere barnets vanskeligheder er særdeles gode/gode. Kun i få tilfælde vurderes det, at plejefamiliernes (3 % dvs. 24 børn) kompetencer er dårlige/meget dårlige (Tabel 3.6). Hvis denne vurdering opdeles på plejefamilietype ser billedet imidlertid noget anderledes ud. Som det fremgår vurderes over halvdelen af de *kommunale* plejefamilier at have særdeles gode pædagogiske kompetencer, mens det samme kun gør sig gældende for 11 % af netværksfamilierne. Denne mærkbare forskel i vurderingen af netværksplejefamilierne i forhold til de traditionelle plejefamilier er overraskende set i forhold til, at tidligere analyser bl.a. har vist, at tilsynet med slægtsplejefamilier er lavere end med almindelige plejefamilier (se Knudsen 2009).

Tabel 3.6 Vurdering af plejefamiliens pædagogiske kompetencer i forhold til barnets vanskeligheder og behov for støtte

	Almindelig plejefamilie %	Kommunal plejefamilie %	Netværksplejefamilie %	Alle %
Særdeles gode	37	52	11	36
Gode	47	29	53	46
Hverken gode eller dårlige	11	12	21	12
Dårlige/meget dårlige	2	*	13	3
Ved ikke	3	*	*	3
Antal	763	48	70	881

Note: T-test viser, at der er signifikante forskelle mellem andelen, der angives at have særdeles gode kompetencer mellem de tre grupper. N=881.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne "Hvordan vurderer du plejefamiliens pædagogiske kompetencer i forhold til barnets vanskeligheder og behov for støtte?".

Med hensyn til plejefamiliernes egen vurdering af, om de er i stand til at give det barn/den unge, de har i pleje, den nødvendige støtte, svarer langt de fleste (82 %) af plejefamilierne, at det i høj grad er tilfældet – og 16 %, at det i nogen grad er tilfældet (Tabel 3.7). Kun 2 % af plejefamilierne vurderer, at de hverken eller, i mindre grad eller slet ikke kan give barnet/den unge den nødvendige støtte.

Der ses ikke noget særligt sammenfald mellem de plejefamilier, der vurderer, de ikke kan give barnet den rette støtte, og de plejefamilier, hvor plejefamiliekonsulenternes vurderer, at barnet ikke er placeret i den rigtige plejefamilie. Blandt de 15 plejefamilier, der vurderer, at de ikke kan give den rette støtte, vurderer plejefamiliekonsulenten de 10 til at have gode eller særdeles gode pædagogiske kompetencer. Omvendt blandt de 24 plejefamilier, som familieplejekonsulenten vurderer til at have dårlige pædagogiske kompetencer, mener de 23 familier, at de i høj eller nogen grad kan give den nødvendige støtte (ikke vist).

Tabel 3.7 Vurdering af, i hvor høj grad plejefamilierne er i stand til at give barnet/den unge den nødvendige støtte

	%
I høj grad	82
I nogen grad	16
Hverken eller	▫
I mindre grad	1
Slet ikke	1
I alt	100

Note: N=915. ▫ viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne "Synes I, at I er i stand til at give barnet den nødvendige støtte?"

Da der kun er relativt små forskelle i plejefamiliernes vurdering af egne kompetencer, er der heller ikke store forskelle, når denne krydses med forskellige forhold i plejefamilien, fx om en eller begge plejeforældre har en pædagogisk uddannelse.

Set fra myndighedssagsbehandlerens side vurderes næsten halvdelen af plejefamilieanbringelserne (46 %) at være en forholdsvis enkel sag/anbringelse, mens de øvrige anbringelser vurderes, at være en "noget" kompliceret anbringelse (39 %), eller en "meget kompliceret" anbringelse (12 %) (se Tabel 3.8). Af Tabel 3.8 fremgår det endvidere, at det især er i de komplicerede sager, at plejefamiliekonsulentene vurderer, at plejefamiliens kompetencer ikke er gode.

Tabel 3.8 Vurdering af plejefamiliens pædagogiske kompetencer i forhold til anbringelsessagens kompleksitet.

	Forholdsvis enkel %	Noget kompliceret %	Meget kompliceret %	Ved ikke
Særdeles gode	38	38	24	25
Gode	48	43	46	64
Hverken gode eller dårlige/dårlige	11	17	25	*
Ved ikke	3	2	5	*
Antal	406 (46 %)	344 (39 %)	103 (12 %)	28 (3 %)

Note: T-test viser, at der er signifikante forskelle mellem andelen, der angives at have særdeles gode kompetencer mellem "Meget kompliceret" og de to øvrige grupper. N=881.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne "Hvordan vurderer du plejefamiliens pædagogiske kompetencer i forhold til barnets vanskeligheder og behov for støtte?" Og fra myndighedssagsbehandlerne: "Hvis du betragter barnets sag, hvordan vil du karakterisere den?".

4. Støtten til børn og unge samt til plejeforældrene under anbringelsen

For at understøtte plejefamilieanbringelsen kan der være behov for at iværksætte yderligere støtte til såvel det anbragte barn som plejeforældrene. I dette kapitel beskrives disse støttetiltag og deres omfang. Konkret ses på følgende spørgsmål:

- Hvilke støttetiltag modtager barnet/den unge ud over anbringelsen?
- Hvilken støtte modtager plejeforældrene under barnets anbringelse?
- Hvordan er kontakten til barnets/den unges forældre og skole?

Desuden undersøges eventuelle kommunale forskelle med hensyn til omfanget af støttetiltag.

4.1 Støtteforanstaltninger til barnet/den unge

I dette afsnit undersøges det, hvilke støttetiltag der iværksættes for børnene og de unge ud over selve anbringelsen i plejefamilie (Tabel 4.1)

Undersøgelsen viser, at omkring to tredjedele af børnene/de unge modtager en eller flere støttetiltag ud over selve anbringelsen i plejefamilien. De hyppigst anvendte støttetiltag er ifølge myndigheds-sagsbehandlerne behandling ved psykolog eller børnepsykiater (30 %) samt særlig støtte i skolen i form af specialskole (23 %) eller specialstøtte i en almindelig klasse (20 %), mens 38 % angiver minimum én af de to (ikke vist). Andelen, der modtager støtte i skolen, er en anelse højere end de 29 %, Ankestyrelsen fandt i deres undersøgelse fra 2017 (Ankestyrelsen 2017c), men her er målgruppen også børn helt ned til 0 år. Derudover er der en del af børnene og de unge, som deltager i en støttegruppe eller har sparringspartner for anbragte børn og unge (fx via organisationen Baglandet) (14 %) eller modtager økonomisk støtte til fritidsaktiviteter (12 %). Noget færre (7 %) har en kontaktperson, og (5 %) modtager specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning. Kun relativt få børn og unge modtager misbrugsbehandling (3 %) og praktiktilbud (2 %). 32 % af børnene/de unge modtager ikke støtteforanstaltninger ud over selve anbringelsen i plejefamilie.

Tabel 4.1 Hvilke støttetiltag/foranstaltninger har været eller er aktuelt iværksat over for barnet/den unge under anbringelsen? (mulighed for flere svar)

Støttetiltag/foranstaltning	%
Ingen foranstaltninger iværksat ud over anbringelsen	32
Behandling ved psykolog eller børnepsykiater	30
Specialskole	23
Specialstøtte i skole	20
Støttegruppe eller sparringspartner for anbragte børn og unge (fx via Baglandet)	14
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	12
Kontaktperson for barnet	7
Specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning	5
Misbrugsbehandling	3
Praktiktilbud	2

Note: N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlerne.

Halvdelen af plejefamilierne vurderer, at den støtte, barnet modtager, er tilstrækkelig, hvilket svarer meget godt overens med tal fra Ankestyrelsen, der viser, at 45 % af plejefamilierne i høj grad oplever at få bevilget den nødvendige støtte (Ankestyrelsen 2017c). Omvendt mener den anden halvdel, at den bevilgede støtte kun er delvis eller ikke tilstrækkelig. Der er således en femtedel (22 %) af plejefamilierne, der vurderer, at de iværksatte støttetiltag ikke er tilstrækkelige. Det gælder især de plejefamilier, hvor barnet ikke modtager nogen støtte, men det gælder også de plejefamilier, hvor barnet modtager støtte i skolen, eller hvor barnet modtager økonomisk støtte til fritidsaktiviteter. Omvendt er andelen af plejefamilier, som vurderer, at støtten er tilstrækkelig, størst i de tilfælde, hvor barnet har en kontaktperson. En detaljeret beskrivelse af sammenhængen mellem plejefamiliernes vurdering af, om de iværksatte støttetiltag er tilstrækkelige, og hvilke konkrete støttetiltag der er iværksat over for barnet, kan ses i Tabel 4.3

Tabel 4.2 viser plejefamiliernes vurdering af, om de støttetiltag, som barnet modtager, er tilstrækkelige.

Tabel 4.2 Plejefamiliernes vurdering af om støtteomfanget er tilstrækkeligt

	%
Ja	49
Delvist	27
Nej	22
Ved ikke	3
Total	100

Note: N=917.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne på spørgsmålet "Mener du/I, at de støttetiltag, som [barnets navn] modtager, er tilstrækkelige?".

Tabel 4.3 Plejefamiliernes vurdering af, hvorvidt støtten til barnet er tilstrækkelig sammenholdt med, hvilke støttetiltag der på nuværende tidspunkt er iværksat under anbringelsen (mulighed for flere svar)

Barnets støttetiltag	Er støtten til barnet tilstrækkelig?		
	Ja %	Delvis %	Nej %
Ingen støtte iværksat	51 %	21 %	28 %
Kontaktpersonordning	64 %	21 %	15 %
Psykologbistand	60 %	27 %	13 %
Psykiatrisk bistand	52 %	31 %	17 %
Specialstøtte i klub eller fritidsordning	49 %	38 %	13 %
Specialstøtte i skole	48 %	33 %	19 %
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	44 %	35 %	21 %
Anden støtte	42 %	37 %	21 %
Antal børn i alt	446	244	203

Note: N=893.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne på spørgsmålene "Mener du/I, at de støttetiltag, som [Barnets navn] modtager, er tilstrækkelige?" og "Hvilke støttetiltag modtager [Barnets navn] på nuværende tidspunkt (udover selve anbringelse)?".

4.1.1 Sammenhænge mellem børnenes/de unges modtagelse af støttetiltag under anbringelsen og forskellige baggrundsforhold

I dette afsnit ser vi nærmere på, om der er en sammenhæng mellem børnenes/de unges baggrundsforhold, og hvilke (om nogen) støttetiltag de modtager ud over selve anbringelsen i plejefamilie. Specifikt ser vi på sammenhængen mellem barnets modtagelse af støttetiltag og typen af plejefamilie, som barnet er anbragt i, årsager til anbringelsen, barnets køn, alder samt anbringelsens varighed.

Sammenhæng mellem støttetiltag og plejefamilietype

En tidligere undersøgelse viser, at børn anbragt i slægts- og netværkspleje i gennemsnit modtager mindre støtte end børn anbragt i andre typer plejefamilier (Bryderup 2017). Vi finder ikke helt samme tendens i denne undersøgelse, jf. Tabel 4.4, som viser, om der er forskel på, hvilke støttetiltag der iværksættes til børnene og de unge alt efter, hvilken type af plejefamilie de er anbragt i. Tabellen viser, at børn og unge, som er anbragt i netværkspleje godt nok i mindre grad modtager specialstøtte i skolen og behandling ved psykolog eller børnepsykiater, end det er tilfældet for børn og unge anbragt i almindelige plejefamilier. Til gengæld modtager anbragte i netværkspleje oftere kontaktperson end almindelige plejefamilieanbragte.

Tabellen viser desuden, at børn og unge anbragt i kommunal plejefamilie oftere modtager kontaktperson og til en vis grad specialskole, end børn og unge anbragt i almindelig plejefamilie.

Tabel 4.4 Støttetiltag til barnet/den unge, som er eller har været iværksat under anbringelsen sammenholdt med, hvilken plejefamilietype barnet er anbragt i

	Almindelig plejefamilie	Kommunal plejefamilie	Netværksplejefamilie
	%	%	%
Ingen foranstaltninger iværksat ud over anbringelsen	32	29	30
Kontaktperson for barnet/den unge	5	13	22
Specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning (fx støttepædagog)	5	0	▫
Specialstøtte i skole	21	13	12
Specialskole	23	29	17
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	11	15	16
Behandling ved psykolog eller børnepsykiater	30	35	23

Note: N=927. ▫ viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser. Forskellen mellem de tre plejefamilietyper er testet, og der er fundet signifikante forskelle mellem andelen, der har en kontaktperson, modtager specialstøtte, går specialskole og får behandling ved psykolog/psykiater.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere på spørgsmålene "Hvilke støttetiltag/foranstaltninger rettet mod [Barnets navn] (ud over selve anbringelsen) har været eller er aktuelt iværksat under anbringelsen?" og "I hvilken af følgende type plejefamilie er [Barnets navn] anbragt i?".

Sammenhæng mellem støttetiltag og anbringelsens årsager

De udslagsgivende årsager til en anbringelse kan både findes hos barnet selv (fx adfærds- og tilpasningsproblemer) og hos forældrene (fx manglende forældreevne). Tabel 4.5 viser, om der er forskel på, hvilke støttetiltag der iværksættes til børn og unge i forhold til, hvorvidt de udslagsgivende årsager til anbringelsen er ved barnet selv eller ej.

Tabel 4.5 Støttetiltag til barnet/den unge, som er eller har været iværksat under anbringelsen sammenholdt med, om der er en eller flere anbringelsesårsager ved barnet selv

	Ingen anbringelsesårsag ved barnet/den unge selv	Anbringelsesårsag ved barnet/den unge selv
Ingen foranstaltninger iværksat ud over anbringelsen***	36 %	23 %
Kontaktperson for barnet/den unge	6 %	8 %
Specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning (fx støttepædagog)***	3 %	8 %
Specialstøtte i skole***	17 %	24 %
Specialskole***	18 %	32 %
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	11 %	12 %
Behandling ved psykolog eller børnepsykiater	29 %	31 %
Støttegruppe eller sparringspartner for anbragte børn og unge	3 %	3 %
Antal børn og unge i alt (N=)	590	337

Note: N=927. *Forskel i andel med støtte mellem piger og drenge signifikant på 90 %, **på 95 % og ***på 99 %.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere på spørgsmålene: "Hvilke støttetiltag/foranstaltninger rettet mod [Barnets navn] (ud over selve anbringelsen) har været eller er aktuelt iværksat under anbringelsen?" og "Hvilke(n) årsag(er) hos [Barnets navn] har været udslagsgivende for anbringelsen?".

Tabellen viser en generel tendens til, at der i lidt højere grad iværksættes støttetiltag til børn og unge, hvor der er en eller flere udslagsgivende årsager til anbringelsen hos barnet/den unge selv¹³. Dette drives af større brug af specialstøtte i skole og dagtilbud samt specialskole, hvor barnets egne vanskeligheder har været udslagsgivende for anbringelsen.

En række øvrige analyser viser desuden, at der kun er ganske små forskelle i, hvilke støtteforanstaltninger der er iværksat for børn/unge i plejefamilier henholdsvis med og uden pædagogisk uddannelse. Andelen af børn, der modtager behandling ved psykolog eller børnepsykiater, er dog lidt større i de plejefamilier, hvor plejemor eller plejefar har en pædagogisk uddannelse – en forskel på ca. 8 procentpoint. Mulige forklaringer på denne forskel kan være, at plejeforældre med en relevant pædagogisk uddannelse modtager mere støttekrævende børn (måske behandlingskrævende børn), eller måske at plejeforældre med en relevant pædagogisk uddannelse er bedre til at argumentere for eller opmærksom på behov for støtte til barnet.

Ligeledes ses der kun små forskelle – og ikke entydige tendenser – i hvilke støttetiltag, der iværksættes over for børnene afhængig af plejefamiliens anciennitet.

Sammenhæng mellem støttetiltag og barnets/den unges køn og alder

Tabel 4.6 viser sammenhængen mellem barnets/den unges køn og barnets/den unges modtagelse af forskellige støttetiltag. Tabellen viser, at der for nogle støtteforanstaltninger er forskelle i, hvor ofte de iværksættes til henholdsvis piger og drenge. Det gælder især specialskole, som hyppigere iværksættes for drenge end for piger, og behandling ved psykolog eller børnepsykiater, der omvendt hyppigere iværksættes for piger end drenge.

¹³ For gruppen af børn, hvor der er en udslagsgivende årsag til anbringelsen ved barnet selv, gælder det, at der for 60 % er registreret en anbringelsesårsag, for 28 % er der registreret to anbringelsesårsager, 10 % er registreret med tre anbringelsesårsager, mens der for 2 % er registreret fire anbringelsesårsager,

Tabel 4.6 Støttetiltag til barnet/den unge, som er eller har været iværksat under anbringelsen sammenholdt med barnets/den unges køn

	Piger	Drenge
Ingen foranstaltninger iværksat ud over anbringelsen	33 %	30 %
Kontaktperson for barnet/den unge	6 %	8 %
Specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning (fx støttepædagog)	4 %	6 %
Specialstøtte i skole*	17 %	22 %
Specialskele***	15 %	31 %
Praktiktilbud	1 %	2 %
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	12 %	11 %
Behandling ved psykolog eller børnepsykiater***	37 %	23 %
Støttegruppe eller sparringspartner for anbragte børn og unge	3 %	3 %
Antal børn og unge i alt (N=)	455	472

Note: N=927. *Forskel i andel med støtte mellem piger og drenge signifikant på 90 %, **på 95 % og ***på 99 %.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere på spørgsmålene "Hvilke støttetiltag/foranstaltninger rettet mod [Barnets navn] (ud over selve anbringelsen) har været eller er aktuelt iværksat under anbringelsen?" og registeroplysninger fra Danmarks Statistik.

Det er desuden undersøgt, om der er forskel på, hvilke støttetiltag der iværksættes til børn og unge i forskellige aldersgrupper. Denne analyse viser, at der generelt kun er små forskelle i, hvilke støttetiltag børnene og de unge modtager på tværs af aldersgrupper (ikke vist).

Sammenhæng mellem støttetiltag og anbringelsens varighed

Tabel 4.7 viser, om der er forskel på, hvilke støttetiltag der er eller har været iværksat under anbringelsen, afhængig af anbringelsens længde. Tabellen viser generelt, at der kun er mindre forskelle i støttetiltag afhængig af anbringelseslængde, men der ses dog en lille tendens til, at en større andel af børnene/de unge modtager et eller flere støttetiltag i anbringelsesforløb af relativt kort varighed.

Tabel 4.7 Støttetiltag til barnet/den unge (myndighedssagsbehandlers vurdering) sammenholdt med anbringelsens længde

	0-4 år	5-9 år	Mere end 10 år
Ingen foranstaltninger iværksat ud over anbringelsen*	28 %	30 %	35 %
Kontaktperson for barnet/den unge**	9 %	6 %	4 %
Specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning (fx støttepædagog)	6 %	4 %	5 %
Specialstøtte i skole	17 %	21 %	20 %
Specialskele**	18 %	24 %	25 %
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	10 %	13 %	12 %
Behandling ved psykolog eller børnepsykiater**	33 %	34 %	25 %
Støttegruppe eller sparringspartner for anbragte børn og unge	4 %	4 %	2 %
Antal børn i alt (N=)	218	260	343

Note: N=821. *Forskel i andel med støtte mellem "0-4 år" og "Mere end 10 år" signifikant på 90 %, **på 95 % og ***på 99 %.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere på spørgsmålene "Hvilke støttetiltag/foranstaltninger rettet mod [Barnets navn] (ud over selve anbringelsen) har været eller er aktuelt iværksat under anbringelsen?" og registeroplysninger fra Danmarks Statistik.

4.1.2 Støttetiltag til de unge 15-17-årige

Også de unge 15-17-årige selv er blevet spurgt om, hvilke støttetiltag de modtager ud over selve anbringelsen. I forhold til de unges egen opfattelse, så er den mest hyppige støttetildeling en kontaktperson (41 %) (Tabel 4.8). Dette står i modsætning til myndighedssagsbehandlerens svar for alle de 927 børn og unge, hvor det angives, at kun 7 % af de plejeanbragte børn og unge har en kontaktperson (Tabel 4.1). En del af denne forskel kunne skyldes, at kontaktpersoner i højere grad gives til de 15-17-årige i forhold til hele målgruppen, men hvis vi filtrerer myndighedssagsbehandlerens svar fra Tabel 4.1 til kun at dække de 15-17-årige (og dermed ikke hele undersøgelsesgruppen), så er der stadig kun 8 % af de unge, der er tildelt en kontaktperson. Den store forskel skyldes derfor formentlig, at de unge tænker på den kontakt, de også har med plejefamiliekonsulenten, myndighedssagsbehandleren eller en helt tredje voksen fra kommunen (fx UU-vejleder eller støttelærer).¹⁴

Til gengæld er andelen, der modtager psykologhjælp, lavere ifølge de unge end ifølge myndighedssagsbehandleren 17 % (Tabel 4.8) i forhold til 30 % (Tabel 4.1), men helt på niveau med det plejeforældrene angiver. Det samme gør sig gældende for den støtte, der gives i skolen. Dette passer med, at myndighedssagsbehandler er blevet spurgt om alle de støtteforanstaltninger, den unge har haft i løbet af hele anbringelsen og ikke kun, hvilke foranstaltninger de unge aktuelt modtager.

Tabel 4.8 Andelen af de unge, der angiver at modtage forskellige støtteforanstaltninger

	Kontakt-person		Psykolog		Støttelærer		Ekstra-undervisning		Lektiehjælp hjemme		Støttegruppe	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ja	207	41	88	17	152	30	65	13	10	2	14	3
Nej	224	44	421	83	337	66	435	86	491	96	476	95
Ved ikke	80	16			23	4	7	1	8	2	12	2
Total	511	100	509	100	512	100	507	100	509	100	502	100

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelse fra de 15-17-årige: "Får du nogle af følgende former for støtte?"

- Har du fået tildelt en kontaktperson fra kommunen, som du kan få støtte af, hvis du har brug for at snakke med nogen?
- Taler du med en psykolog?
- Har du en støttelærer i skolen/på din uddannelse?
- Får du ekstraundervisning eller eneundervisning?
- Kommer der en hjem til dig fra skolen/ uddannelsesstedet, som hjælper dig med skolearbejdet?
- Deltager du i en støttegruppe for unge anbragte? (fx via Baglandet)?"

Generelt angiver de unge, der modtager støtte, at de tilfredse med den støtte, de modtager, jf. Tabel 4.9. Andelen, der er meget tilfreds, varierer fra 51 % til 70 %, mens andelen, der kun er lidt eller slet ikke tilfreds, varierer fra 0 % til 8 %. Der er størst utilfredshed blandt de unge, der selv oplyser, de har fået tildelt en kontaktperson.

De unge, der ikke modtager støtte i form af kontaktperson, psykolog eller støttelærer er blevet spurgt om de savner denne form for støtte. Her finder vi, at 20 % af dem, der ikke har adgang til kontaktperson, vil gerne have denne type støtte, mens det samme gør sig gældende for 10 % af dem, der ikke modtager psykologhjælp og støttelærer (ikke vist).

¹⁴ De unge har fået følgende spørgsmål: "Har du fået tildelt en kontaktperson fra kommunen, som du kan få støtte af, hvis du har brug for at snakke med nogen?"

Tabel 4.9 Tilfredshed med støtteforanstaltningen blandt de unge, der modtager støtten

	Kontakt-person		Psykolog		Støttelærer		Ekstra-undervisning		Lektiehjælp hjemme		Støttegruppe	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ja, meget tilfreds	106	51	51	58	82	54	42	68	7	70	8	57
Ja, nogenlunde tilfreds	65	31	29	33	52	34	20	32	▣	▣	▣	▣
Nej, kun lidt tilfreds/ Nej, slet ikke tilfreds	15	7	5	5	13	8	0	0	▣	▣	▣	▣
Ingen kontakt/ Ved ikke	21	10	3	3	5	3	0	0	▣	▣	▣	▣
Total	207	100	88	100	152	100	62	100	10	100	14	100

Note: Kategorierne "Nej kun lidt tilfreds" og "Nej slet ikke tilfreds" er lagt sammen pga. for få besvarelser at præsentere.
▣ viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser.

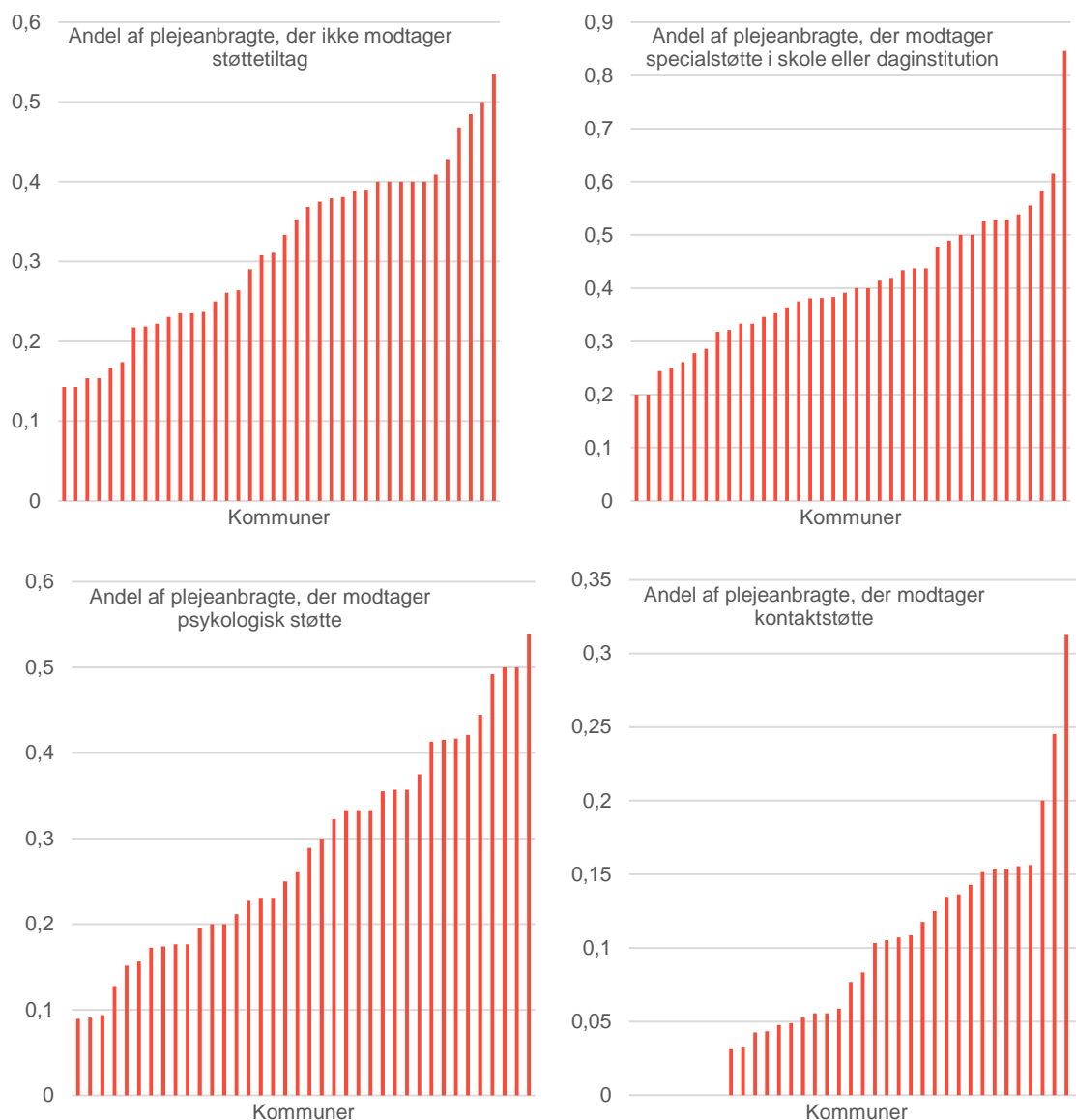
Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige: "Er du tilfreds med den støtte, du får i/med/ved ...".

4.1.3 Kommunale forskelle i brugen af støttetiltag

I dette afsnit undersøges det, om der er kommunale forskelle på, hvor ofte forskellige støttetiltag til barnet/den unge og barnets/den unges forældre anvendes. Selvom der selvfølgelig kan være forskelle i støttebehovet mellem sagerne fra kommune til kommune, så giver disse tal en indikation af, om kommunerne varetager støtteindsatsen rettet mod plejeaanbragte børn og unge forskelligt.

Brugen af støttetiltag ud over selve anbringelsen varierer ikke mærkbart mellem typen af plejefamilie (kommunal, almindelig eller netværk) eller på baggrund af plejeforældrenes uddannelse (tallene ikke vist). Dette er måske ikke så overraskende, da beslutninger om støttende foranstaltninger foretages af myndigheden i handlekommunen, mens plejefamilien blot kan medvirke til at ansøge om støttetiltag. Derfor ser vi i nedenstående Figur 4.1 på forskelle mellem kommunernes brug af de forskellige former for støttetiltag.

Figur 4.1 Fordeling af kommunernes brug af støttetiltag rettet mod barnet/den unge (ud over selve anbringelsen) blandt de kommuner, hvor der indgår minimum ti plejeanbragte børn/unge (37 kommuner)

Note: Specialstøtte består af: specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning, specialstøtte i skole samt specialskole
 Psykologisk støtte består af: behandling ved psykolog eller børnepsykiater.
 Kontaktstøtte består af: kontaktperson for barnet/den unge samt støttegruppe eller sparringspartner for anbragt børn og unge.
 Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere. Baseret på 1.083 besvarelser.

Af Figur 4.1 fremgår det, at i nogle kommuner gives der ikke andre støttetiltag rettet mod barnet ud over selve anbringelsen i over halvdelen af plejeanbringelserne, mens det i andre kommuner kun sker for omkring 15 % af plejeanbringelserne. Ser vi på de enkelte støttetyper, er variationen endnu større. For eksempel ses det, at det i nogle kommuner kun er omkring 20 % af de plejeanbragte, der modtager specialpædagogisk støtte i skole eller daginstitution, mens det i de kommuner, der anvender denne type støttetiltag mest, gives til over 50 % og i en enkelt kommune til over 80 % af de plejeanbragte børn og unge. Der ses også store forskelle på anvendelsen af psykologisk støtte,

som i nogle kommuner gives til under 10 % af de plejebragte børn og unge, mens det i andre kommuner gives til over halvdelen af de plejebragte.

Der ses således store variationer i kommunernes brug af støtteforanstaltninger, Der er i den foreliggende analyse ikke taget højde for evt. forskelle i omfanget og karakteren af børnenes vanskeligheder mellem kommunerne. Selvom der kunne være forskelle i det gennemsnitlige niveau af de anbragte børns vanskeligheder kommunerne imellem, så kan evt. forskelle imidlertid næppe forklare den store forskel i kommunernes brug af støtteindsatser. I fremtidig forskning kunne det være interessant at undersøge nærmere, hvilken betydning faktorer som fx kommunernes økonomiske råderum og lokale praksis for tildeling af foranstaltninger har for disse kommunale forskelle.

4.2 Støtten til plejefamilierne

I dette afsnit ser vi nærmere på den støtte, som plejefamilierne modtager i form af aflastning, vejledning og supervision.

Tabel 4.10 nedenfor viser, hvor stor del af plejefamilierne der modtager aflastning. Det fremgår, at det er tilfældet for 14 % af børnene/de unge. I langt størstedelen af plejefamilierne har barnet/den unge altså ikke en aflastningsfamilie.

Tabel 4.10 Er der iværksat aflastning for plejefamilien?

	%
Ja	14
Nej	84
Ved ikke	2
I alt	100

Note: N=882.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne på spørgsmålet "Er der aktuelt iværksat aflastning for plejefamilien?".

Tabel 4.11 nedenfor viser plejefamiliekonsulenternes vurdering af, hvor ofte de har vejledt plejefamilierne ved besøg inden for det seneste år. Tabellen viser, at cirka halvdelen af plejefamilierne har fået vejledning en til to gange i kvartalet, mens cirka en tredjedel har fået vejledning en til to gange hvert halve år. 7 % har fået vejledning henholdsvis en til to gange om måneden eller oftere og en enkelt gang inden for det seneste år.

Tabel 4.11 Hvor mange gange har plejefamiliekonsulenten vejledt plejefamilien ved besøg i plejefamilien inden for det seneste år?

	%
1-2 gange om måneden eller oftere	7
1-2 gange i kvartalet	49
1-2 gange hvert halve år	33
Kun en enkelt gang	7
Ved ikke	4
I alt	100

Note: N=882.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne på spørgsmålet: "Hvor mange gange har du vejledt plejefamilien ved besøg i plejefamilien inden for det sidste år?".

Tabel 4.12 viser, hvilke typer af supervision og vejledning plejefamilierne har fået ud over vejledningen fra plejefamiliekonsulenten. Tabellen viser, at den mest anvendte form for supervision er supervision ved psykolog eller psykiater, som 23 % af plejefamilierne har modtaget inden for det sidste år. 19 % af plejefamilierne modtager gruppesupervision, mens 13 % af plejefamilierne deltager i netværksgrupper for plejefamilier. Tabellen viser desuden, at 15 % af plejefamilierne modtager andre typer supervision eller vejledning. Endelig er der 35 % af plejefamilierne, som ikke har modtaget supervision ud over den vejledning, de får fra plejefamiliekonsulenten. I den sammenhæng skal der dog tages forbehold for, at der ikke i alle kommuner nødvendigvis er en skarp skelnen mellem på den ene side råd og vejledning og på den anden supervision.

Tabel 4.12 Har plejefamilien modtaget nogen af følgende typer supervision og vejledning inden for det sidste år?

	%
Gruppesupervision	19
Supervision ved psykolog eller psykiater	23
Deltaget i netværksgruppe alene for plejefamilier	13
Andre typer supervision eller vejledninger	15
Nej, ingen af de nævnte	35
Ved ikke	6

Note: N=926. Samme plejefamilie kan modtage flere forskellige typer supervision.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamiliekonsulenterne på spørgsmålet: "Har plejefamilien modtaget nogen af følgende typer supervision og vejledning inden for det sidste år?".

Tabel 4.13 viser, i hvor høj grad plejeforældrene oplever, at de støttetiltag, som de modtager, er tilstrækkelige til, at de kan udfylde deres opgave som plejefamilie. 67 % oplever, at dette er tilfældet, hvilket er interessant i lyset af, at 82 % af plejeforældrene vurderer, at de i høj grad er i stand til at give barnet den nødvendige støtte (jf. Tabel 3.7). En fjerdedel svarer, at støttetiltagene "delvist" er tilstrækkelige, mens blot 7 % svarer, at de ikke er tilstrækkelige.

Tabel 4.13 Mener I, at de støttetiltag, som I modtager, er tilstrækkelige til at kunne udfylde jeres plejeopgave?

	%
Ja	67
Delvist	25
Nej	7

Note: N=802.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne på spørgsmålet: "Mener I, at de støttetiltag, som I modtager, er tilstrækkelige til at kunne udfylde jeres plejeopgave?".

4.3 Samarbejdsrelationer omkring barnet

I dette kapitel beskriver vi kontakten mellem barnet og de biologiske forældre samt kontakten mellem plejeforældre og biologiske forældre. Derudover ser vi på plejefamiliernes kontakt til børnenes skole, uddannelsessted eller job.

4.3.1 Kontakten med barnets/den unges familie

Tabel 4.14 giver et overblik over, hvor hyppig kontakt barnet/den unge har haft med sin familie inden for det seneste år. Det fremgår af tabellen, at de plejefamilieanbragte børn og unge generelt har tættere kontakt til deres mødre end deres fædre. Cirka 70 % af børnene/de unge har inden for det seneste år haft kontakt til deres mor flere eller mange gange. Kun 43 % af børnene/de unge har haft samme omfang af kontakt til deres far. Henholdsvis 10 % og 16 % af børnene/de unge har ingen mor eller far. Disse tendenser stemmer godt overens med det overordnede billede af anbragte børn og unges kontakt til deres familie, som findes i Lausten & Jørgensen (2017), som er baseret på børnenes og de unges egne vurderinger af kontakten. Ved opdeling på plejefamilietype finder vi overraskende lille forskel i kontakt med familie mellem børn i netværkspleje og børn i almindelig plejefamilie. Der ses kun en svag tendens til at børn i netværkspleje har større kontakt med søskende.

Tabel 4.14 Barnets/den unges kontakt til sin familie inden for det seneste år

Har barnet/den unge inden for det seneste år haft kontakt med:	Mor	Far	Søskende
Ja, en enkelt gang	2 %	3 %	4 %
Ja, et par gange	6 %	7 %	12 %
Ja, flere gange	20 %	15 %	20 %
Ja, mange gange	50 %	28 %	42 %
Nej	12 %	31 %	13 %
Har ingen mor/far/søskende	10 %	16 %	9 %
Antal børn i alt	916	915	915

Note: N=916.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne på spørgsmålet: "Har [Barnets navn] haft kontakt med sin far/mor/evt. søskende inden for det seneste år?".

Tabellen nedenfor viser plejefamiliernes vurdering af, hvor godt eller dårligt deres samarbejde med barnets/den unges forældre er. Resultaterne viser, at en stor del af plejefamilierne vurderer, at deres samarbejde med barnets/den unges biologiske forældre er godt eller særdeles godt. Der er dog også en mindre del (11 %), der oplever, at samarbejdet med barnets forældre er dårligt eller meget dårligt.

Tabel 4.15 Plejefamiliens vurdering af samarbejdet med barnets forældre

	%
Særdeles godt	22
Godt	39
Hverken godt eller dårligt	18
Dårligt	6
Meget dårligt	5
Ved ikke/ikke relevant (fx pga. forældres død)	10
Total	100

Note: N=916.

Kilde: VIVES spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne på spørgsmålet: "Hvordan oplever I generelt set samarbejdet med {Barnets navn}s forældre?".

4.3.2 Samarbejdet med barnets/den unges skole/uddannelsessted/job

Tabel 4.16 viser plejefamiliernes vurdering af, hvor godt eller dårligt deres samarbejde med barnets eller den unges skole, uddannelsessted eller job er. Det fremgår af tabellen, at størstedelen af plejefamilierne vurderer, at de har et godt eller særdeles godt samarbejde med barnets/den unges skole, uddannelsessted eller job, mens det kun er relativt få plejefamilier, der oplever, at samarbejdet fungerer dårligt eller meget dårligt.

Tabel 4.16 Plejefamiliens vurdering af samarbejdet med barnets/den unges skole/uddannelsessted/job

	%
Særdeles godt	44
Godt	39
Hverken godt eller dårligt	12
Dårligt	3
Meget dårligt	2
Ved ikke/ikke relevant	1
Total	100

Note: N=916.

Kilde: VIVEs spørgeskemaresultater fra plejefamilierne på spørgsmålet: "Hvordan oplever I generelt set samarbejdet med [Barnets navn]s skole/uddannelsessted?".

4.4 Hvordan klarer de unge sig i skolen?

De 378 15-17-årige, der er i gang med grundskole eller en gymnasial ungdomsuddannelse, er blevet spurgt om, hvor godt de synes, de klarer sig i udvalgte fag i skolen (se Tabel 4.17 og Tabel 4.18). I udgangspunktet synes omkring halvdelen, at de klarer sig godt eller rigtig godt i de nævnte fag i folkeskolen med lidt flere, der synes de klarer sig godt i dansk og idræt (omkring 61-64 %) og lidt færre i matematik (47 %). Engelsk og matematik er også de fag, hvor flest synes, de ikke klarer sig så godt (ca. 20 %).

Blandt de unge, der går på en gymnasial uddannelse er der generelt en større andel, der synes, de klarer sig godt, hvilket er naturligt nok, fordi de har valgt og er blevet optaget på gymnasiet – helt op til 88 % synes således, at de klarer sig godt eller rigtigt godt i dansk. Dog er der kun 47 gymnasieelever, der har svaret på disse spørgsmål, så der er en del usikkerhed i de enkelte procentfordelinger.

Tabel 4.17 Den unges vurdering af, hvor godt han/hun klarer sig i fag i folkeskolen

	Dansk		Matematik		Engelsk		Idræt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Rigtig godt	80	21	54	14	90	24	120	31
Godt	161	43	125	33	97	25	115	30
Nogenlunde	107	28	127	34	94	25	66	17
Ikke så godt	30	8	72	19	76	20	23	6
Får ikke undervisning i faget					17	4	49	13
Ved ikke					8	2	9	2
Total	378	100	378	100	382	100	382	100

Note: N=378 (kun besvarelser fra dem, der går i grundskole).

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige: "Hvordan synes du, at du klarer fagene i skolen?"

- Hvordan klarer du dig i dansk?
- Hvordan klarer du dig i matematik?
- Hvordan klarer du dig i engelsk?
- Hvordan klarer du dig i idræt?

Tabel 4.18 Den unges vurdering af, hvor godt han/hun klarer sig i fagene på den gymnasiale uddannelse

	Dansk		Matematik		Engelsk		Idræt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Rigtig godt	12	26	8	17	13	28	13	28
Godt	29	62	15	32	20	43	14	30
Nogenlunde	5	11	15	32	9	19	9	19
Ikke så godt	▫	▫	9	19	5	11	▫	▫
Får ikke undervisning i faget	▫	▫	▫	▫	0	0	10	21
Total	47	100	47	100	47	100	47	100

Note: N=47 (kun besvarelser fra dem, der er i gang med en gymnasial uddannelse). ▫ viser, at svarfordelingen er maskeret pga. færre end fem besvarelser.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelse fra de 15-17-årige: "Hvordan synes du, at du klarer fagene i skolen?"

- Hvordan klarer du dig i dansk?
- Hvordan klarer du dig i matematik?
- Hvordan klarer du dig i engelsk?
- Hvordan klarer du dig i idræt?

5. Sammenhæng mellem trivsel og den støtte børnene/de unge modtager

I dette kapitel analyserer vi de plejefamilieanbragte børns/de unges trivsel, analyseret dels på basis af en særlig trivsels- og adfærdsvurdering foretaget vha. det standardiserede spørgeskema SDQ (Strength and Difficulties Questionnaire), og dels på plejefamiliernes og sagsbehandlerens vurdering af barnets trivsel (se Goodman, R., 1997).

På basis af plejefamiliernes besvarelser af spørgsmålene i SDQ er der beregnet et samlet mål for omfanget af barnets trivselsproblemer. Det samlede SDQ-mål går fra 0 til 40, hvor 0 indikerer en meget lav grad af problemer, og 40 indikerer en meget høj grad af trivselsproblemer.

Det samlede SDQ-mål kan anvendes til at inddele børnene og de unge i tre grupper¹⁵: En gruppe inden for normalområdet med relativt få trivselsproblemer (en score mellem 0 og 11), en gruppe i grænseområdet (en score mellem 12 og 15), som har nogle, men ikke omfattende trivselsproblemer og en gruppe uden for normalområdet med store trivselsproblemer (en score mellem 16 og 40). Grupperne er konstrueret på baggrund af en engelsk undersøgelse af den generelle børnebefolkning, således at ca. 80 % af den generelle børnegruppe vil ligge inden for normalområdet, mens ca. 10 % vil ligge i henholdsvis grænseområdet og uden for normalområdet.

5.1 Børnenes/de unges trivsel målt med SDQ

Analysen af plejefamiliernes besvarelser viser, at de anbragte børns/de unges gennemsnitlige SDQ-score er 14,0. Det gennemsnitlige barn ligger dermed i grænseområdet mellem at være inden og uden for normalområdet på SDQ-skalaen. Tabellen nedenfor giver et mere detaljeret billede af fordelingen af de plejefamilieanbragte børn og unge med hensyn til trivsel baseret på SDQ (Tabel 5.1)

Det fremgår af tabellen, at 39 % af børnene/de unge placerer sig inden for normalområdet, mens 19 % ligger i grænseområdet, og hele 43 % ligger uden for normalområdet.

Tabel 5.1 De anbragte børns/de unges forskellige grader af trivsel (N=917)

	%
Almindelig trivsel (normalområdet)	39
Gråzonen (grænseområdet)	19
Dårlig trivsel (uden for normalområdet)	43
I alt	100

Note: Grænseværdierne for teacher-versionen af SDQ. Se www.sdqinfo.org.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne: SDQ spørgsmål.

Andelen, som er i dårlig trivsel, er markant større, end i SFIs undersøgelse af anbragte børn og unges trivsel i 2016 (Lausten & Jørgensen, 2017). Det hænger muligvis sammen med, at SFIs undersøgelse er baseret på børnenes og de unges egne trivselsvurderinger, mens vi i denne rapport lægger plejefamiliernes vurderinger til grund for beregningen af SDQ-scoren. Tidligere forskning har vist, at voksne omkring barnet (fx forældre eller lærere) er bedre informanter, når det kommer til at bruge SDQ-scoren til at screene for psykiske problemer blandt børn (jf. Goodman et al., 2004).

¹⁵ I det følgende har vi anvendt grænseværdierne for teacher-versionen af SDQ. Se evt. www.sdqinfo.org for mere information (dokumentet "Scoring the Strengths and Difficulties Questionnaire for age 4-17 or 18+").

5.1.1 Sammenhænge mellem øvrige forhold og børnenes/de unges SDQ

I det følgende undersøger vi, om der er sammenhæng mellem på den ene side en række forskellige baggrundsforhold samt forhold i plejefamilien og på den anden side børnenes/de unges SDQ-score.

Sammenhæng mellem SDQ og årsager til anbringelsen

Tabel 5.2 viser sammenhængen mellem forskellige udslagsgivende årsager til børnenes/de unges anbringelse og deres gennemsnitlige SDQ-score.

Det fremgår af tabellen, at der er en vis sammenhæng mellem børnenes/de unges anbringelsesårsager og deres gennemsnitlige SDQ-score. Børn/de unge, hvor anbringelsen skyldes årsager ved forældrene eller i kategorien "andre udslagsgivende forhold", har således en lavere gennemsnitlig SDQ-score og dermed færre trivselsproblemer, end børn/unge, som er anbragt af de øvrige årsager, som er nævnt i tabellen.¹⁶

Tabel 5.2 Sammenhæng mellem børnenes/de unges SDQ og anbringelsesårsager

	Gennemsnitlig SDQ-score	Std. afv. af gns.	Antal børn
Anbringelsen skyldes forældrene, fx forældrenes manglende forældreevne	14	0,3	572
Barnets adfærds- og tilpasningsproblemer	16	0,4	207
Psykiske lidelser	18	1,4	24
Udviklingsforstyrrelser (autisme, ADHD m.m.)	17	0,6	89
Problemer relateret til skolegang	16	0,7	75
Misbrug	16	2,6	21
Andre udslagsgivende forhold	14	1,5	92

Note: N=926. Bemærk, at samme barn kan have flere anbringelsesårsager og dermed indgå flere gange i tabellen.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne og myndighedssagsbehandlere.

Sammenhæng mellem SDQ og børnenes/de unges støtteforanstaltninger

Tabel 5.3 viser, om børnenes/de unges SDQ-score varierer efter, hvilke støttetiltag børnene modtager. Tabellen viser, at den højeste gennemsnitlige SDQ-score (og dermed de største trivsels- og adfærdsproblemer) findes blandt de børn/unge, der går i specialskole. Det er ikke så overraskende, da specialskole generelt er et relativt omfattende støttetiltag til børn/unge med store vanskeligheder. De børn/unge, som ikke modtager nogen støtteforanstaltninger ud over selve anbringelsen, har til gengæld den laveste SDQ-score.

¹⁶ Forskellen mellem de enkelte gennemsnit er signifikant på 95 %-niveau, hvis $|(gns_1 - gns_2)/(std.afv_1 + std.afv_2)| > 1,96$. Således fremgår det af tabellen, at forskellen i SDQ blandt børn, hvor anbringelsen skyldes forældre, og blandt børn, hvor anbringelsen skyldes adfærds- og tilpasningsproblemer er $|(14-16)/(0,3+0,4)| = 2/0,7 = 2,9$, dvs. forskellen er signifikant.

Tabel 5.3 Sammenhæng mellem børnenes/de unges gennemsnitlige SDQ-score og støtteforanstaltninger

Variable	Gennemsnitlig SDQ-score	Std. afv. af gns.	Antal børn
Ingen foranstaltninger iværksat ud over anbringelsen	12	0,4	292
Kontaktperson for barnet	15	0,9	63
Specialstøtte i dagtilbud/fritidsordning	16	0,8	44
Specialstøtte i skole	16	0,5	180
Specialskole	17	0,4	209
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	14	0,7	105
Behandling ved psykolog eller børnepsykiater	15	0,4	273
Støttegruppe eller sparringspartner for anbragte børn og unge	13	1,3	27

Note: N=926. Samme barn/ung kan modtage flere støtteforanstaltninger på samme tid.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere: "Hvilke støttetiltag modtager [Barnets navn] på nuværende tidspunkt (ud over selve anbringelse)?" samt besvarelser fra plejefamilie: SDQ-spørgsmål.

Sammenhæng mellem SDQ og barnets/den unges køn og alder

Tabel 5.4 viser, om der er forskel på børnenes/de unges gennemsnitlige SDQ-score afhængig af børnenes/de unges køn. Det fremgår af tabellen, at gruppen af drenge i gennemsnit har en højere gennemsnitlig SDQ-score, end det er tilfældet for pigerne. Det indikerer, at drengene i gennemsnit har lidt større trivsels- og adfærdsproblemer end pigerne.

Tabel 5.4 Sammenhæng mellem børnenes gennemsnitlige SDQ-score og køn.

	Gennemsnitlig SDQ-score	Antal
Piger	14	449
Drenge	15	468

Note: N=917.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne: SDQ spørgsmål.

Tabel 5.5 viser børnenes/de unges gennemsnitlige SDQ-score opdelt på børnenes/de unges alder. Det fremgår af tabellen, at den gennemsnitlige SDQ-score er den samme for alle tre aldersgrupper, nemlig 14.

Tabel 5.5 Sammenhæng mellem børnenes gennemsnitlige SDQ-score og alder

	Gennemsnitlig SDQ-score	Antal
11-12 år	14	269
13-14 år	14	272
15-17 år	14	376

Note: N=917.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse: SDQ spørgsmål.

Sammenhæng mellem SDQ og børnenes/de unges kontakt til biologisk familie

Tabel 5.6 viser sammenhæng mellem børnenes/de unges SDQ-score og omfanget af børnenes/de unges kontakt til deres forældre.

Tabellen viser en tendens til, at de børn/unge, som er i kontakt med begge deres forældre, har en lidt højere gennemsnitlig SDQ-score, end de børn, som kun har kontakt med én eller ingen af deres forældre. Forskellen er dog kun signifikant i forhold til de børn, der ingen kontakt har. Det tyder således på, at de børn, der har sluppet kontakten med deres egne forældre, har færre trivselsvanskeligheder. På det tilgængelige datagrundlag er det ikke muligt at undersøge, hvad der kan forklare denne tendens.

Til gengæld er der ikke noget, der indikerer, at den gennemsnitlige SDQ-score er forskellig for børn/unge henholdsvis med og uden kontakt til deres søskende (ikke vist).

Table 5.6 Sammenhæng mellem børnenes/de unges gennemsnitlige SDQ-score og kontakt til forældre

	Gennemsnitlig SDQ-score	Antal børn
Kontakt med begge forældre inden for det sidste år	15	409
Kun kontakt med mor inden for det sidste år	14	306
Kun kontakt med far inden for det sidste år	14	83
Ingen kontakt med mor eller far inden for det sidste år	13	118

Note: N=916. T-test viser, at SDQ-scoren blandt børn med kontakt til begge forældre er signifikant højere end SDQ-scoren blandt børn uden kontakt med egne forældre.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne.

Sammenhæng mellem børnenes/de unges SDQ og støtten til plejefamilien

Table 5.7 viser sammenhæng mellem børnenes/de unges SDQ-score og omfanget af plejefamiliekonsulentens vejledning af plejefamilien.

Tabellen viser en tendens til, at børnenes/de unges gennemsnitlige SDQ-score er højere i de plejefamilier, der modtager vejledning fra plejefamiliekonsulenten en til to gange om måneden, end i de plejefamilier, hvor vejledningen har et mindre omfang. Det kan være en indikation på, at den mest intensive vejledning målrettes de plejefamilier, hvor børnene har de største vanskeligheder.

Table 5.7 Sammenhæng mellem børnenes/de unges gennemsnitlige SDQ-score, og hvor mange gange plejefamiliekonsulenten har vejledt plejefamilien ved besøg i plejefamilien inden for det sidste år

	Gennemsnitlig SDQ-score	Std. afv. af gns.	Antal børn
1-2 gange om måneden	18	0,8	63
1-2 gange i kvartalet	14	0,4	429
1-2 gange hvert halve år	14	0,4	287
Kun en enkelt gang	13	0,7	63
Ved ikke	14	1,1	32

Note: N=874.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne.

Table 5.8 viser sammenhæng mellem børnenes/de unges SDQ-score og typen af supervision, som plejefamilien modtager.

Tabellen viser, at børnenes/de unges gennemsnitlige SCQ-score er højere i de plejefamilier, som modtager supervision ved psykolog eller psykiater, end det er tilfældet i de plejefamilier, som modtager andre typer af supervision, men forskellen er ikke signifikant. Børnene/de unge i familiepleje,

som ikke modtager nogen af de nævnte typer supervision, har til gengæld en signifikant lavere gennemsnitlig SDQ-score, end i de familier, som modtager supervision.

Tabel 5.8 Sammenhæng mellem børnenes/de unges SDQ og typen af supervision til plejefamilien

	Gennemsnitlig SDQ-score	Std. afv. af gns.	Antal børn
Gruppesupervision	15	0,5	177
Supervision ved psykolog eller psykiater	16	0,4	210
Deltaget i netværksgruppe alene for plejefamilier	15	0,6	116
Andre typer supervision eller vejledninger	15	0,6	137
Nej, ingen af de nævnte	13	0,6	325
Ved ikke	14	0,4	59

Note: N=874. Samme plejefamilie kan modtage flere typer supervision og derfor er det samlede antal besvarelser højere end 874.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne og plejefamiliekonsulenterne.

5.2 Plejefamiliens og myndighedssagsbehandlerens vurdering af barnets trivsel

Ud over SDQ-spørgsmålene har vi i spørgeskemaerne også bedt plejefamilien samt myndighedssagsbehandler om at vurdere, hvordan barnet/den unge generelt set trives. Tabel 5.9 viser myndighedssagsbehandlerens og plejefamiliekonsulentens vurderinger af, hvordan barnet/den unge trives i øjeblikket.

Tabellen viser, at både myndighedssagsbehandlerne og plejefamiliekonsulenterne vurderer, at ca. 70 % af børnene/de unge trives udmærket eller stortrives, mens ca. en fjerdedel af børnene/de unge vurderes at have nogenlunde trivsel. Derudover viser tabellen, at ca. 4 % af børnene/de unge ikke trives eller ligefrem trives rigtig dårligt.

Tabel 5.9 Hvordan trives barnet/den unge i øjeblikket?

	Myndighedssagsbehandlerne %	Plejefamiliekonsulenterne %
Barnet stortrives	18	24
Barnet trives udmærket	52	47
Barnet trives nogenlunde	25	22
Barnet trives ikke	3	3
Barnet trives rigtig dårligt	1	1
Ved ikke	2	3

Note: N=927.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere og plejefamiliekonsulenter.

Tabel 5.10 viser, hvordan plejefamilierne vurderer barnets/den unges trivsel specifikt i skolen, uddannelsen eller jobbet (afhængig af barnets/den unges primære beskæftigelse). Det fremgår, at plejeforældrenes vurdering i høj grad minder om myndighedssagsbehandlerens vurdering af børnenes/de unges generelle trivsel i Tabel 5.9. 70 % af børnene/de unge vurderes at have god eller særdeles god trivsel, mens 21 % hverken trives godt eller dårligt. 8 % af børnene/de unge vurderes at have dårlig eller meget dårlig trivsel.

Tabel 5.10 Hvordan er barnets/den unges navn generelle trivsel i skolen, uddannelsen/arbejdet?

	Antal	%
Særdeles god	131	15
God	469	55
Hverken god eller dårlig	178	21
Dårlig	53	6
Meget dårlig	18	2

Note: N=849.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra plejefamilierne på spørgsmålet: "Hvordan er [Barnets navn]s generelle trivsel i skolen/uddannelsen/arbejdet?".

I sammenligning med resultaterne fra afsnittet om børnenes/de unges SDQ er det interessant, at både myndighedssagsbehandlere og plejefamilierne vurderer, at så stor del af børnene/de unge er i relativt god trivsel, da plejefamiliernes SDQ-besvarelser viser, at hele 43 % af børnene/de unge ligger uden for normalområdet på SDQ-skalaen (jf. Tabel 5.1). De børn og unge, som sagsbehandlere vurderer har en relativt god trivsel, har da også en lavere gennemsnitlig SDQ-score, hvilket er vist i Tabel 5.11 nedenfor.

Tabel 5.11 Sammenhæng mellem sagsbehandlernes vurdering af barnets trivsel og barnets gennemsnitlige SDQ-score

	Antal	Gennemsnitlig SDQ-score
Barnet stortrives	162	10
Barnet trives udmærket	481	14
Barnet trives nogenlunde	229	17
Barnet trives ikke	23	18
Barnet trives rigtigt dårligt	8	18
Ved ikke	14	15

Note: N=917.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra myndighedssagsbehandlere på spørgsmålet: "Hvordan synes du [Barnets navn] trives i øjeblikket?" og fra plejefamilierne på SDQ-spørgsmål.

5.3 De unges egen vurdering af, hvordan det går

For at finde ud af, hvordan de 15-17-årige unge har det, har vi stillet dem nogle spørgsmål om deres kontakt til nære omsorgspersoner (forældre og plejeforældre), om de har en voksen og/eller en god ven, de kan betro sig til, og om de har følt sig glade og i godt humør den seneste uge.

Alle de 15-17-årige, der indgår i undersøgelsen, er også blevet stillet en række spørgsmål vedrørende deres forhold til forældre og plejeforældre samt deres generelle trivsel.

5.3.1 De unges kontakt til nære omsorgspersoner

Tre fjerdedele af de unge har flere voksne at betro sig til, og lige så mange har flere gode venner, derudover har 18 % har én voksen, og 18 % har én ven (jf. Tabel 5.12).

For at se, om det er de samme 7-8 %, der ikke har nogen voksne at betro sig til eller ikke ved om de har, som heller ikke har nogen god ven, har vi krydset de to besvarelser i Tabel 5.13.

Tabel 5.12 Omfanget af gode venner eller voksne, de unge kan betro sig til

	Voksen		God ven	
	Antal	%	Antal	%
Ja, jeg har flere voksne/flere gode venner	379	74	389	76
Ja, jeg har én voksen/én god ven	92	18	91	18
Nej	28	5	19	4
Ved ikke	13	3	13	3
Total	512	100	512	100

Note: N=512.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de unge: "Har du en voksen, som du kan betro dig til?" og "Har du en god ven, som du kan betro dig til?".

Over 60 % af de unge har både flere voksne og flere gode venner at betro sig til, og næsten 99 % har minimum én god ven eller én voksen (dvs. alle undtagen den ene procent unge, der svarer Nej/ved ikke til begge spørgsmål jf. Tabel 5.13). Der er heldigvis ingen af de unge, der både svarer nej til at have mindst én god ven og nej til at have minimum én voksen, men der er dog 1 % af de unge, der enten har svaret nej eller ved ikke til begge spørgsmål (angivet med rosa i Tabel 5.13).

Tabel 5.13 Kombinationen af gode venner og voksne, de unge kan betro sig til

	Har du en god ven, som du kan betro dig til?			Total
	Ja, flere gode venner	Ja, én god ven	Nej/ved ikke	
Har du en voksen, som du kan betro dig til?	%	%	%	%
Ja, flere voksne, som du kan betro dig til	61	11	2	74
Ja, én voksen, som du kan betro dig til	11	4	3	18
Nej/ved ikke	4	2	1	8
Total	76	18	6	100

Note: N=512.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige: "Har du en voksen, som du kan betro dig til?" og "Har du en god ven, som du kan betro dig til?".

De 15-17-årige har generelt god kontakt med deres plejeforældre. Således taler over tre fjerdedele af de unge minimum én gang om ugen med deres plejeforældre om, hvordan de har det, og kun 3 % gør det aldrig (Tabel 5.14). Dette mønster er stort set det samme for unge, der næsten lige er blevet anbragt i den aktuelle plejefamilie, og unge, der har været i plejefamilien mere end ti år (ikke vist).

Tabel 5.14 viser også, hvor ofte de 15-17-årige er i kontakt med deres egne forældre. 57 % er i kontakt minimum én gang om ugen, mens 34 % kun sjældent eller aldrig er i kontakt. Blandt de unge, der minimum én gang om ugen er i kontakt med deres forældre, taler 70 % med dem om, hvordan de har det (ikke vist)

Tabel 5.14 Kontakt med forældre og plejeforældre

	Taler med plejeforældre om, hvordan du har det		Taler med egne forældre (generelt)	
	Antal	%	Antal	%
Næsten hver dag	173	34	68	13
Flere gange om ugen	103	20	81	16
Sommetider (ca. en gang om ugen)	115	22	143	28
Sjældent	99	19	141	28
Aldrig	15	3	31	6
Ved ikke	7	1	32	6
Har ingen forældre	-	-	13	3
Total	512	100	509	100

Note: N=512/509.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige: "Hvor tit taler du med dine plejeforældre om, hvordan du har det?" og "Hvor tit taler du med dine forældre?".

5.3.2 De unges trivsel

Langt størstedelen af de unge har været glade og i godt humør de sidste to uger (Tabel 5.15). For de 15-årige er det 80 %, og for de 16-årige er det 78 %. Der er dog stadig en stor andel på omkring 10 %, der er har været glade i mindre end halvdelen af tiden.

Tabel 5.15 Aktuell trivsel blandt de unge fordelt på alder

	15 år		16 år		17 år		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Hele tiden	57	33	58	33	43	26	158	31
Det meste af tiden	82	47	78	45	88	53	248	48
Lidt mere end halvdelen af tiden	16	9	24	14	16	10	56	11
Lidt mindre end halvdelen af tiden	12	7	8	5	11	7	31	6
Lidt af tiden eller på intet tidspunkt	6	3	6	3	7	4	19	4
Total	173	100	174	100	165	100	512	100

Note: N= 512.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelser fra de 15-17-årige: "Har du været glad og i godt humør de sidste to uger?".

Hvis vi opdeler trivselsmålet på antallet af år hos de unges nuværende plejefamilie, så ser der ud til at være en svag tendens til, at færre af de unge, der kun har boet hos deres plejefamilie i mindre end tre år, har været i godt humør det meste af tiden, mens flere har været i godt humør mindre end halvdelen af tiden. Forskellene er dog forholdsvis små og ikke signifikante (Tabel 5.16).

Tabel 5.16 Aktuell trivsel blandt de unge fordelt på længde af den aktuelle anbringelse

	Under 3 år		3-11 år		Mere end 11 år		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Hele tiden	30	31	67	35	49	26	146	31
Det meste af tiden	42	43	86	46	106	56	234	49
Lidt mere end halvdelen af tiden	12	12	22	12	19	10	53	11
Lidt mindre end halvdelen af tiden	9	9			8	4	29	6
			14	7				
Lidt af tiden eller på intet tidspunkt	4	4			8	4	14	3
Total	97	100	189	100	190	100	476	100

Note: N=476. Da det er plejefamilien, der har angivet længden af den nuværende anbringelse, er antallet af besvarelser, hvor både den unge og plejefamilien har svaret, kun 476.

"Lidt mindre end halvdelen af tiden" og "Lidt af tiden eller på intet tidspunkt" er lagt sammen for de unge, der har været hos deres nuværende plejefamilie 3-11 år, da vi af anonymitetshensyn ikke viser besvarelser for færre end fire personer.

Kilde: VIVEs spørgeskemabesvarelse fra de 15-17-årige: "Hvis du tænker tilbage på de sidste to uger, hvordan har du så haft det? Har du været glad og i godt humør i de sidste to uger?".

Litteratur

- Ankestyrelsen (2017a). *Plejefamiliernes baggrundskarakteristika. Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet*. Delrapport 3, København september 2017.
- Ankestyrelsen (2017b). *Plejefamiliers vilkår: Uddannelse, supervision og aflønning. Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet*. Delrapport 2, København september 2017.
- Ankestyrelsen (2017c). *Supplerende støtte til børn og unge anbragt i familiepleje. Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet*. Delrapport 3, København september 2017.
- Bryderup, I.M.; M. Engen & S. Kring (2017). *Familiepleje i Danmark*. Aarhus: Klim.
- Cunha, F.; J.J. Heckman & S.M. Schennach (2010). Estimating the technology of cognitive and noncognitive skill formation, *Econometrica*, 78(3), 883–931.
- Deloitte (2010). *Undersøgelser af plejefamiliens rammer og vilkår. Afrapportering*. Odense: Servicestyrelsen.
- DST (2016). *Statistikbanken Beskæftigelse 4 kvartal 2016*. København: Danmarks Statistik.
- Egelund, T.; T.B. Jakobsen & L. Steen (2010). "Det er jo min familie". *Beretninger fra børn og unge i slægtspleje*, (SFI, 10:34). København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: a Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38(5), 581-586.
- Goodman, R.; T. Ford, T. Corbin & H. Meltzer (2004). Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) multi-informant algorithm to screen looked-after children for psychiatric disorders. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 13(Suppl. 2), II/25-31.
- Health Canada (2003). *Parent-Child Relationships and Adjustment in Adolescence. Findings from the HBSC Cycle 2 and NLSCY Studies, Technical Report*.
- Knudsen, L. (2009). *Børn og unge anbragt i slægten: en sammenligning af slægtsanbringelser og i traditionel familiepleje*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Knudsen, L. & T. Egelund (2011). *Effekter af slægtspleje. Slægtsanbragte børn og unges udvikling sammenlignet med plejebørn fra traditionelle plejefamilier*, (SFI 9:26). København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Lausten, M. & T. Jørgensen (2017). *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. København: København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Masten A.S. & J.D. Wright (1998). Cumulative risk and Protection Models of Child Treatment and Trauma 2:1
- Mehlbye, J. & A.K. Sjørlev (2014). *Evaluering af kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver – delrapport 2. Karakteristik af anbringelser af børn og unge i kommunale og specialiserede plejefamilier*. København: KORA

Mehlbye, J. & K. Houlberg (2012). *Evaluering af kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver - delrapport 1. En kortlægning af kommunernes anvendelse af kommunale og specialiserede plejefamilier i 2012*. København: KORA.

Mehlbye, J. (2005). *Slægtsanbringelse - det bedste for barnet? En pilotundersøgelse*. København: AKF.

Nielsen, H.E. (2005). *Tabuka. Tidligere anbragtes bud på kvalitet i anbringelsen af børn og unge*. Frederiksberg: Frydenlund.

Ottesen, Mai Heide, Mette Lausten, Signe Frederiksen og Dines Andersen. *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. (SFI 15:01). København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Vejledning nr. 3 til Serviceloven Socialudvalget 2010-11 SOU alm. del Bilag 5

Bilag 1   Oversigt over populationsudvælgelsen

Populationsudvælgelse

Som tidligere beskrevet er spørgeskemaundersøgelsen udført på baggrund af et udsnit af de unge mellem 11 og 17 år, der i løbet af 2016 var anbragt hos en plejefamilie. Der er indsamlet information om den udvalgte population fra tre forskellige informanter: plejeforældrene, plejefamiliekonsulenterne og de tilknyttede myndighedssagsbehandlere. Derudover er der indsamlet information fra den andel af de unge, der i 2016 var 15-17 år. For hver informantgruppe er der en andel, der har besvaret spørgeskemaet, og blandt dem, der har besvaret, er der en andel, der angiver, at det pågældende barn ikke længere er anbragt.

I dette afsnit laver vi en frafaldsanalyse, der dels angiver populationsstørrelserne, og dels analyserer, hvilken forskel der er mellem de udvalgte populationer.

I Bilagsfigur 1.1 fremgår det, hvordan populationsstørrelsen falder alt efter filtreringsniveau. Som det fremgår er der 3.586 anbragte plejebørn i alderen 11-17 år i 2016, hvoraf 1.346 er blevet udtrukket af Danmarks Statistik til spørgeskemainsamlingen (på baggrund af de 49 kommuner, der deltager i undersøgelsen). Hertil kommer 136 plejebørn, som efterfølgende er blevet udpeget af kommuner, selvom de ikke indgik i registerudtrækket, og vi lander derfor på et reelt udgangspunkt på 1.482 mulige respondenter.

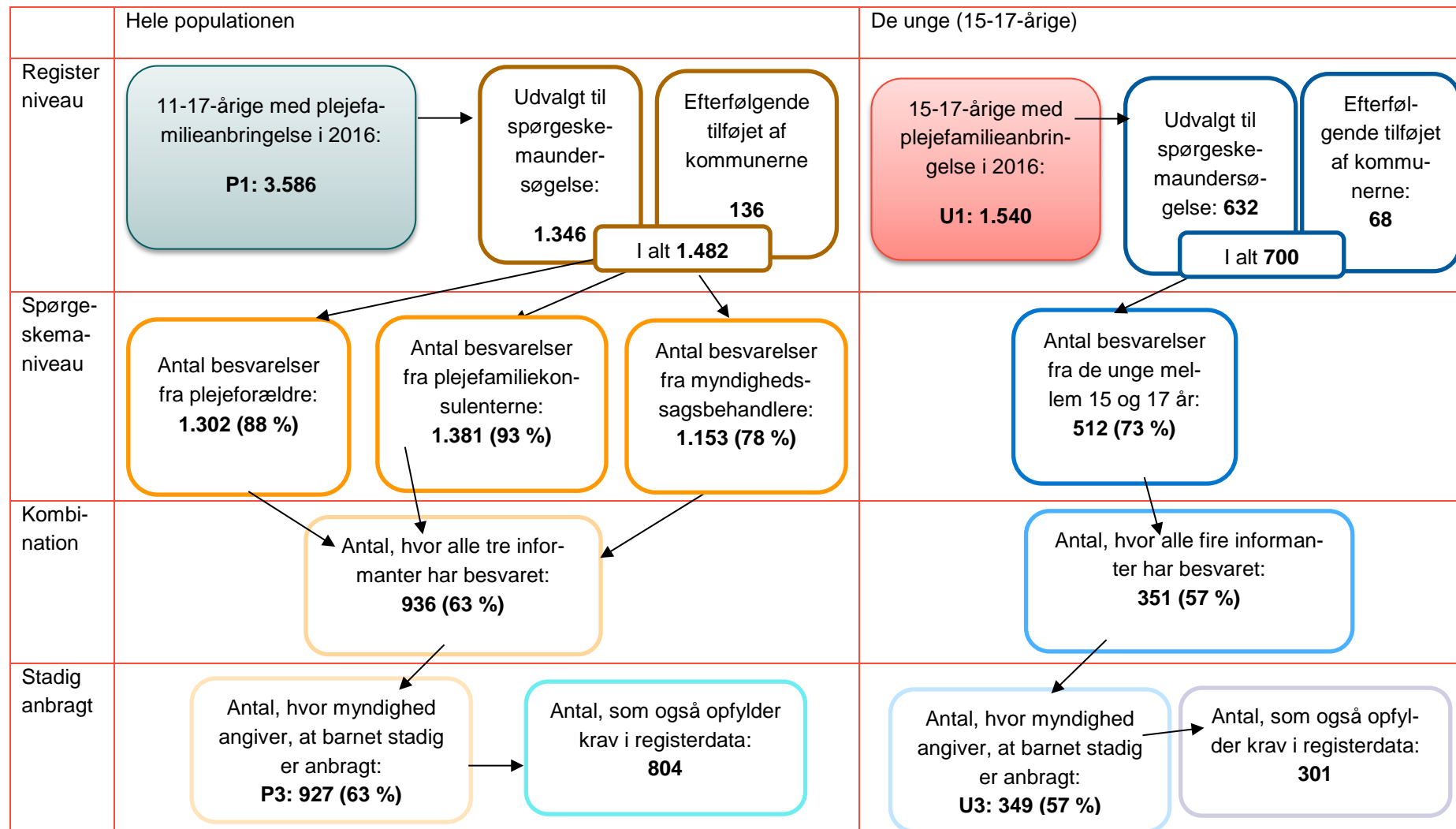
Andet niveau af figuren viser, hvor store besvarelsesprocenterne er for hver af informanttyperne. Det fremgår, at plejefamiliekonsulenterne har den højeste besvarelsesprocent på 93 %, mens besvarelsesprocenten blandt myndighedssagsbehandlere er nede på 78 %.

Tredje niveau af figuren viser antal besvarelser ved kombination af besvarelser fra de tre informantgrupper. Heraf fremgår det, at alle tre respondenter har besvaret spørgeskemaet for 63 % af de mulige plejebørn i undersøgelsen.

Endelig viser det nederste niveau af figuren, hvor mange plejebørn i populationen myndighedssagsbehandleren har angivet som stadig værende anbragt. Vi bruger myndighedssagsbehandleren som informant på dette spørgsmål, da det er denne, der har adgang til de tildelte foranstaltninger på barnet og dermed har mulighed for at tjekke, under hvilken paragraf barnet pt. er anbragt. Derfor ender den reelle svarprocent, hvor alle tre informanter har besvaret, på 63 %.

I højre side af figuren kan den samme fremgangsmåde ses for den del af populationen, der er mellem 15 og 17 år, og hvor de anbragte børn dermed selv har haft mulighed for at svare på spørgeskemaet. Blandt de unge er svarprocenten på 84 %, mens undersøgelsespopulationen er nede på 349 svarende til en svarprocent på 57 %, når alle fire informanter har besvaret og myndighedssagsbehandleren har angivet, at den unge stadig er anbragt.

Bilagsfigur 1.1 Populationsstørrelse

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

Bilag 2 Repræsentativitetsanalysen

Alle børn og unge 11-17-årige anbragt i familiepleje

Bilagstabel 2.1 Repræsentativitetsanalyse på individuelle karakteristika og forældre karakteristika blandt de 11-17-årige børn, der er anbragt i familiepleje primo 2016, og som indgår i undersøgelsen

	Brutto population	Udsendt	Endelig population	Brutto vs. udsendt	Brutto vs. endelig	Udsendt vs. Endelig
	Gennem-snit	Gennem-snit	Gennem-snit	Forskel	Forskel	Forskel
Dreng	51 %	50 %	51 %	1 %	0 %	-1 %
Ikke vestlig indvandrer	7 %	6 %	6 %	1 %	1 %	0 %
10 år	9 %	0 %	0 %	9 % ***	9 % ***	0 %
11 år	9 %	9 %	9 %	1 %	0 %	0 %
12 år	12 %	14 %	15 %	-3 % ***	-3 % **	0 %
13 år	13 %	15 %	14 %	-2 % **	-1 %	1 %
14 år	13 %	15 %	15 %	-1 %	-1 % *	0 %
15 år	14 %	17 %	18 %	-3 % **	-4 % ***	-1 %
16 år	15 %	16 %	16 %	-1 %	-1 %	0 %
17 år	16 %	15 %	14 %	1 %	1 %	0 %
Har minimum én karakter fra 9. klasses afgangsprøver	78 %	78 %	77 %	-1 %	0 %	1 %
Gennemsnit i dansk til 9. klasses afgangsprøver	5,4	5,5	5,3	0,0	0,1	0,1
Gennemsnit i matematik til 9. klasses afgangsprøver	4,7	4,6	4,5	0,1	0,2 *	0,1
Antal anbringelser	1,7	1,7	1,7	0,03	0,03	0,00
Alder ved anbringelse	4,9	5,1	5,0	-0,14	-0,09	0,05
Har fået forebyggende indsats	0,7	0,7	0,7	-1 %	-1 %	-1 %
Antal forebyggende indsatser	1,5	1,5	1,5	-0,05	-0,06	-0,01
Får specialundervisning i 2015	29 %	30 %	31 %	-1 %	-2 %	-1 %
Får/fik specialundervisning som 11-årig	34 %	32 %	34 %	1 %	-1 %	-2 %
Antal specialtimer i 2015	28,9	29,2	29,5	-0,39	-0,63	-0,25
Antal specialtimer som 11-årig	23,4	23,7	23,9	-0,31	-0,51	-0,19
Far er i beskæftigelse	28 %	30 %	29 %	-3 % *	-2 %	1 %
Ingen information om fars beskæftigelse	26 %	17 %	16 %	8 % ***	9 % ***	1 %
Mor er i beskæftigelse	13 %	15 %	14 %	-1 %	-1 %	1 %
Ingen information om mors beskæftigelse	18 %	10 %	11 %	8 % ***	8 % ***	0 %
Far har ikke en kompetencegivende uddannelse	46 %	53 %	54 %	-6 % ***	-7 % ***	-1 %
Far har en erhvervsuddannelse	20 %	21 %	21 %	-2 %	-1 %	1 %
Far har en videregående uddannelse	3 %	3 %	3 %	0 %	0 %	0 %

	Brutto population	Udsendt	Endelig population	Brutto vs. udsendt	Brutto vs. endelig	Udsendt vs. Endelig
Ingen information om fars uddannelse	31 %	23 %	23 %	8 % ***	8 % ***	0 %
Mor har ikke en kompetencegivende uddannelse	62 %	69 %	69 %	-7 % ***	-7 % ***	0 %
Mor har en erhvervsuddannelse	14 %	15 %	14 %	-1 %	0 %	1 %
Mor har en videregående uddannelse	3 %	2 %	2 %	1 %	1 % **	1 %
Ingen information om mors uddannelse	21 %	14 %	15 %	7 % ***	6 % ***	-1 %
Samlevende forældre	10 %	12 %	11 %	-1 %	-1 %	0 %
Gennemsnitlig indkomst	223.046	219.429	219.206	3.616	3.839	223
Ingen information om forældrenes indkomst	12 %	4 %	4 %	8 % ***	8 % ***	0 %
Far er død	8 %	9 %	8 %	-1 %	0 %	0 %
Mor er død	8 %	8 %	8 %	0 %	0 %	0 %
Observationer	3.586	1.482	927			-1 %

Note: *Forskil signifikant på 90 %-niveau, **på 95 %-niveau og ***på 99 %-niveau.

Kilde: Egne beregninger baseret på VIVE spørgeskemadata flettet med registerdata fra Grunddata, BUA og Udfk.

Unge 15-17-årige anbragt i familiepleje

Bilagstabel 2.2 Repræsentativitetsanalyse på individuelle karakteristika og forældre karakteristika blandt de 15-17-årige børn, der er anbragt i familiepleje primo 2016, og som indgår i undersøgelsen

	Brutto population	Udsendt	Endelig population	Brutto vs. udsendt	Brutto vs. endelig	Udsendt vs. Endelig
	Gennemsnit	Gennemsnit	Gennemsnit	Forskel	Forskel	Forskel
Dreng	48 %	47 %	44 %	5 %	5 %	3 %
Ikke vestlig indvandrer	6 %	4 %	4 %	2 %	2 %	0 %
15 år	31 %	35 %	34 %	-2 % ***	-2 % ***	1 %
16 år	33 %	34 %	34 %	-1 %	-1 %	0 %
17 år	36 %	31 %	32 %	4 %	4 %	-1 %
Antal anbringelser	1,8	1,8	1,8	0,06	0,06	0,04
Alder ved anbringelse	5,8	5,5	5,7	0,13	0,13	-0,19
Har fået forebyggende indsats	0,7	0,7	0,7	2 %	2 %	2 %
Antal forebyggende indsatser	1,5	1,5	1,5	0,02	0,02	0,03
Får specialundervisning i 2015	23 %	25 %	21 %	2 %	2 %	5 %
Får/fik specialundervisning som 11-årig	34 %	33 %	30 %	4 %	4 %	3 %
Har minimum én karakter fra 9. klasses afgangsprøver	59 %	51 %	55 %	4 %	4 %	-4 %
Gennemsnit i dansk til 9. klasses afgangsprøver	5,4	5,5	5,6	-0,1	-0,1	-0,1
Gennemsnit i matematik til 9. klasses afgangsprøver	4,7	4,6	4,5	0,2 *	0,2 *	0,1

	Brutto population	Udsendt	Endelig population	Brutto vs. udsendt	Brutto vs. endelig	Udsendt vs. Endelig
Antal specialtimer i 2015	30,2	30,4	30,1	0,14	0,14	0,32
Antal specialtimer som 11-årig	16,4	18,2	16,7	-0,34	-0,34	1,45
Far er i beskæftigelse	33 %	35 %	34 %	-2 %	-2 %	0 %
Ingen information om fars beskæftigelse	18 %	16 %	15 %	3 % ***	3 % ***	0 %
Mor er i beskæftigelse	17 %	16 %	16 %	1 %	1 %	0 %
Ingen information om mors beskæftigelse	10 %	9 %	9 %	1 % ***	1 % ***	0 %
Far har ikke en kompetencegivende uddannelse	67 %	53 %	54 %	14 % ***	14 % ***	0 %
Far har en erhvervsuddannelse	15 %	22 %	21 %	-6 %	-6 %	0 %
Far har en videregående uddannelse	3 %	3 %	4 %	0 %	0 %	0 %
Ingen information om fars uddannelse	14 %	22 %	22 %	-8 % ***	-8 % ***	0 %
Mor har ikke en kompetencegivende uddannelse	49 %	69 %	69 %	-20 % ***	-20 % ***	0 %
Mor har en erhvervsuddannelse	23 %	16 %	16 %	7 %	7 %	0 %
Mor har en videregående uddannelse	4 %	3 %	2 %	2 % **	2 % **	1 %
Ingen information om mors uddannelse	24 %	12 %	13 %	11 % ***	11 % ***	-1 %
Samlevende forældre	12 %	12 %	12 %	0 %	0 %	0 %
Gennemsnitlig indkomst	229.412	224.773	222.273	7.139	7.139	2.500
Ingen information om forældrenes indkomst	3 %	2 %	3 %	1 % ***	1 % ***	0 %
Far er død	10 %	9 %	10 %	0 %	0 %	0 %
Mor er død	10 %	9 %	9 %	1 %	1 %	0 %
Observationer	1.540	700	512			-1 %

Note: *Forskil signifikant på 90 %-niveau, **på 95 %-niveau og ***på 99 %-niveau.

Kilde: Egne beregninger baseret på VIVE spørgeskemadata flettet med registerdata fra Grunddata, BUA og Udfk.

I repræsentationsanalysen er anvendt følgende variable:

- Køn (Grunddata fra 2015)
- Herkomst (Grunddata fra 2015)
- Alder (Grunddata fra 2015: alder pr 1/1-2016)
- Antal anbringelser (bua2015 med sager tilbage fra 1997-2015)
- Alder ved anbringelse (bua2015 med sager tilbage fra 1997-2015)
- Forebyggende indsatser (bua2015 med sager tilbage fra 1997-2015)
- Karakterer: (udfk2016 seneste skoleår: 2015/16)
- Specialundervisning (udsp2015: kalenderår 2015)
- Forældre beskæftigelse (grunddata 2015)
- Forældre uddannelse (grunddata 2015)
- Forældre indkomst (grunddata 2015)
- Forældre samliv/død (grunddata 2015).

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD